

Council of Europe
Conseil de l'Europe

European Union
Union européenne

**PROJEKAT O ODUZIMANJU IMOVINSKE KORISTI STEČENE KRIVIČNIM DELOM U
SRBIJI (CAR SERBIA)**

TEHNIČKI IZVEŠTAJ:

**ANALIZA IZVEŠTAVANJA SRPSKIH MEDIJA
O ZAKONU O ODUZIMANJU IMOVINE PROISTEKLE IZ KRIVIČNOG DELA**

Izveštaj je sačinjen na osnovu ekspertize agencije EBART

Jun 2011.

Sadržaj

1	UVOD	3
2	ANALIZA IZVEŠTAVANJA 11 DNEVNIH I 4 NEDELJNE NOVINE.....	3
2.1	Dnevne novine.....	6
2.1.1	Blic.....	6
2.1.2	24 Sata	8
2.1.3	Alo!.....	9
2.1.4	Danas	10
2.1.5	Dnevnik.....	11
2.1.6	Kurir	12
2.1.7	Politika	13
2.1.8	Pravda	14
2.1.9	Privredni pregled.....	15
2.1.10	Press.....	16
2.1.11	Večernje novosti	17
2.2	Nedeljnici.....	18
2.2.1	Akter	18
2.2.2	Ekonomist.....	19
2.2.3	NIN.....	20
2.2.4	Vreme	21
3	ANALIZA IZVEŠTAVANJA ŠEST NACIONALNIH TV STANICA.....	22
3.1	TV Avala.....	24
3.2	TV B92.....	25
3.3	TV Fox/Prva	26
3.4	TV Košava/Happy	27
3.5	TV Pink.....	28
3.6	RTS.....	29

Za sve dodatne informacije obratiti se:

Jedinici za korupciju i pranje novca
Odeljenje za ekonomski kriminal
Direktorat za saradnju - DG-HL, Savet Evrope
F-67075 Strasbourg Cedex FRANCE
Tel: +33 388 41 29 76/Fax +33 390 21 56 50 ;
Email: lado.lalicic@coe.int
Web: www.coe.int/economiccrime

Ovaj dokument je sačinjen uz finansijsku pomoć
Evropske unije. Mišljenja izneta u ovom izveštaju
ni u kom slučaju ne odražavaju zvaničan stav
Evropske unije ili Saveta Evrope.

ANALIZA IZVEŠTAVANJA SRPSKIH MEDIJA O ZAKONU O ODUZIMANJU IMOVINE PROISTEKLE IZ KRIVIČNOG DELA

1 UVOD

Analizom štampanih i elektronskih medija u Srbiji na temu Zakona o oduzimanju imovine proistekle iz krivičnog dela za period od 1. marta 2009. godine do 31. marta 2011. obuhvaćeno je 15 novina (11 dnevnih i 4 nedeljna izdanja) i 6 nacionalnih televizija.

Kao izvor svih analiziranih medija poslužila je baza novinskih tekstova i televizijskih emisija Medijskog arhiva Ebart, koji raspolaže sa oko 4 miliona tekstova i 300.000 televizijskih priloga od 2003. do danas (od 2005. za televizije). Pretraživanjem materijala napravljena je baza za analizu, koja sadrži 1586 tekstova i 400 TV priloga.

Donošenje Zakona u martu 2009. godine, bilo je praćeno snažnom kampanjom državnih institucija, koja je bila veoma vidljiva u medijima. Osim samog donošenja Zakona, veliku pažnju medija privukao je i sudski postupak za oduzimanje imovine bivšem komandantu JSO, Miloradu Ulemeku Legiji. Tokom 2010. godine mediji su i dalje govorili o efektima sprovođenja Zakona, a naročito zastupljena tema bila je privremeno oduzimanje imovine optuženom za promet narkoticima Darku Šariću i povezanim licima. U 2011. godini interesovanje medija za Zakon primetno opada i osim publiciteta koji prati oduzimanje imovine Draganu Džajiću, malo je objava o temi.

Retorika državnih funkcionera nadležnih institucija je veoma oštra, odnosno u izjavama ne ostavljaju prostor mogućnosti da optužena lica nisu učinila krivično delo koje im se stavlja na teret. Taj način komunikacije u velikoj meri prate i mediji, koji osobe koje nisu osuđene za delo koje im se stavlja na teret nazivaju „narko-bosovima“, „kraljevima kokaina“ i „narko-dilerima“.

Novinari su u potpunosti upoznati sa temom, a samo mali broj tekstova nije jasan široj populaciji. Većina novinara ima neutralan stav, ali u pojedinim medijima sagovornici daju negativan ton temi (posebno u Pravdi i Kuriru).

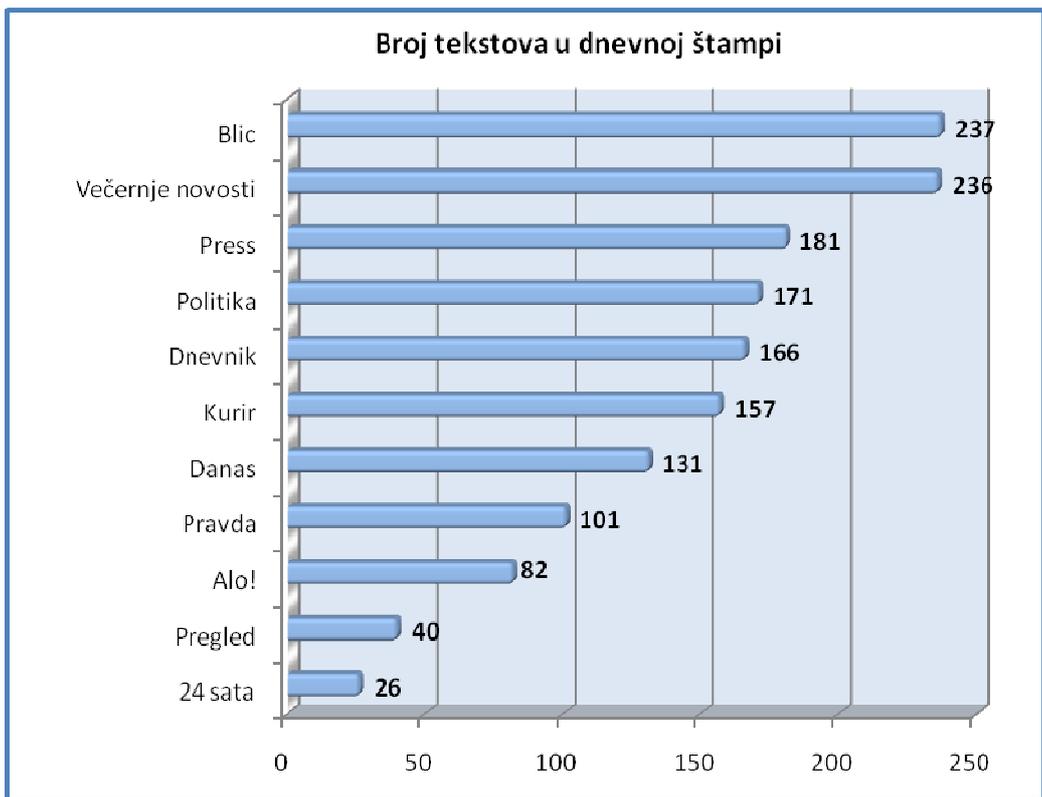
Analiza je podeljena na dva dela - medijske objave u štampanim medijima i objave na TV stanicama sa nacionalnom pokrivenošću. Mediji su analizirani pojedinačno. Analizu prati prilog koji sadrži listu identifikovanih novinara koji su pratili temu i izabrane primere dobrog i lošeg izveštavanja.

2 ANALIZA IZVEŠTAVANJA 11 DNEVNIH I 4 NEDELJNE NOVINE

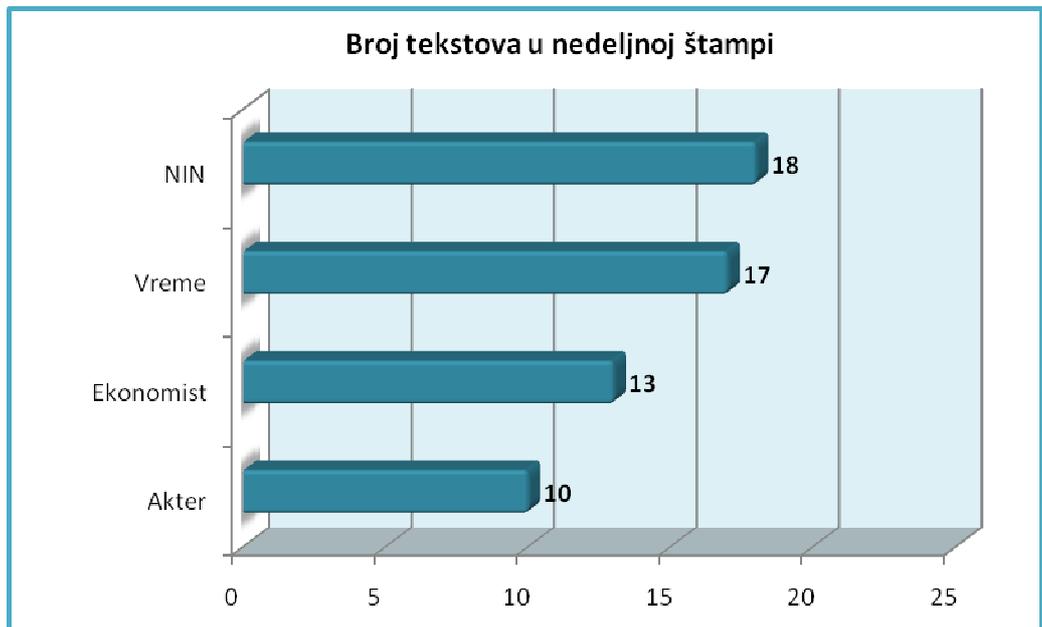
U periodu od 1. marta 2009. do 31. marta 2011. objavljeno je ukupno 1586 tekstova o Zakonu o oduzimanju imovine proistekle iz krivičnog dela, njegovoj primeni i efektima (nadalje: tema ili Zakon). Zajednički činioци za sve analizirane novine (24 sata, Alo!, Blic, Danas, Dnevnik, Kurir, Politika, Pravda, Pregled, Press, Večernje novosti, Akter, Ekonomist, NIN i Vreme) su sledeći:

- novinari su, osim u nekoliko tekstova, upoznati sa temom
- u velikoj većini slučajeva korišćena terminologija razumljiva je prosečnom čitaocu (gotovo 98% tekstova)
- Zakon o oduzimanju imovine stečene kriminalom i njegova primena kao glavna tema zastupljeni su u 63% tekstova (primarni fokus)

O temi su najviše izveštavali Blic i Večernje novosti, a najmanje Pregled i 24 sata.

Broj tekstova u nedeljnoj štampi je očekivano manji.

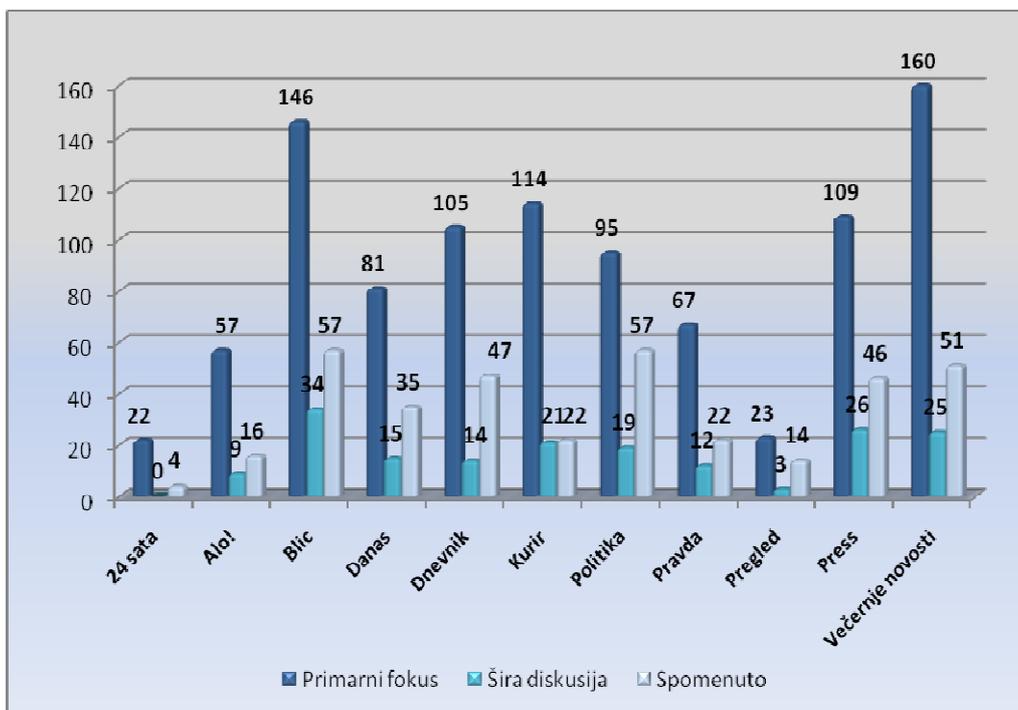

Prema zastupljenosti u tekstu, tema može biti:

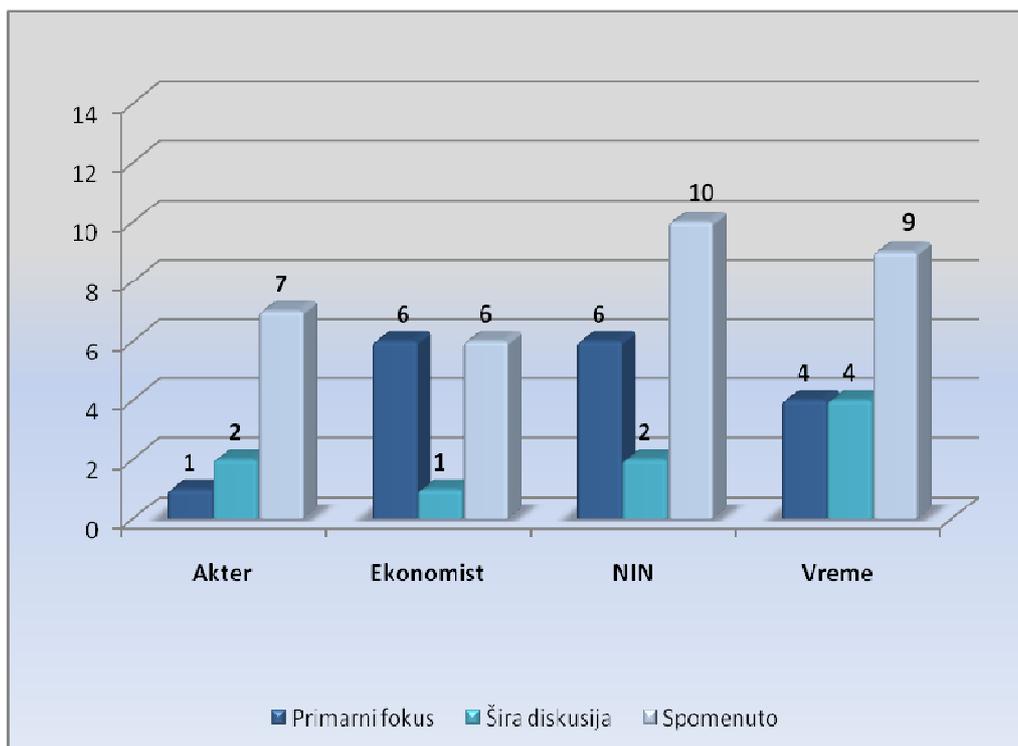
- primarni fokus članka
- šire obrađena u članku
- kratko pomenuta

Najviše tekstova u primarnom fokusu objavile su novine koje su i imale najveći broj članaka o Zakonu.

Dnevne novine

Nedeljne novine

2.1 Dnevne novine

2.1.1 Blic

Tokom 2009. godine, Blic najviše pažnje posvećuje predstavljanju Zakona o oduzimanju imovine proistekle iz krivičnog dela (26 tekstova), kao i oduzimanju imovine bivšem komandantu JSO-a, Miloradu Ulemeku Legiji (10 tekstova), naslednicima pripadnika Zemunskog klana (10) i Darku Ercegu (6), optuženom za trgovinu narkoticima. Identifikovane teme su i nadoknada 900.000 dolara od zaplenjenih sredstava američkom studentu Brajanu Štajnhaueru („slučaj Miladin Kovačević – 4“), oduzimanje imovine „Carinskoj mafiji“, okrivljenima u aferi PIK „Zemun“, optuženom za šverc duvanom, Stanku Subotiću (2), Novopazarskoj grupi, Branislavu Uskokoviću (bivšem direktoru EDB-a-2), grupi Darka Eleza, grupi koja je delovala u okviru Javnog preduzeća „Gradska čistoća“ (Dragan Ignjatović, Enver Murselji), porodici Popovac, optuženoj da je trgovala drogom (2 teksta), pripadnicima jedinice Škorpion (imovina stečena ratnim zločinom), preduzetnicima koji više puta prodaju isti stan, uhapšenima u policijskoj akciji „Morava“ (grupa osumnjičena za promet narkotika), kao i pokretanje inicijative za oduzimanje imovine članovima porodice Milošević, dok u tekstu „Sve je dobro što se dobro svršilo“ (Lj. Živkov, 13.06.2009.), autor kritikuje nedostatak Zakona, koji ne predviđa proveru porekla sredstava koja optuženi za različita krivična dela polažu kao kauciju, a tema su i pretnje državnim funkcionerima zbog sprovođenja Zakona (4 teksta).

U 2010. godini, teme najvećeg broja tekstova su oduzimanje lične imovine i firmi optuženom za promet narkotika Darku Šariću i povezanim licima (41) i efekti primene Zakona, a posebno način korišćenja zaplenjenih dobara (20). Nekoliko članaka bavi se oduzimanjem imovine porodici Karić (5 tekstova), Miloradu Ulemeku (5 tekstova), a teme tekstova su i moguće oduzimanje imovine Kristijanu Goluboviću, bivšem direktoru Železnica Srbije Milanku Šarančiću, direktoru Nirbusa, Bobanu Stančiću, Sretenu Jociću, pevačici Svetlani Ražnatović i drugima.

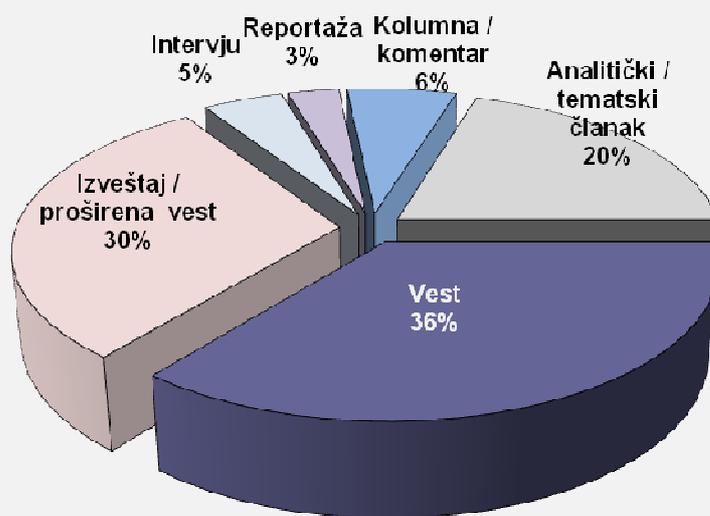
U prva 3 meseca 2011. godine novinari Blica bave se istim temama kao i prethodnih godina, uz dodatak inicijativa za oduzimanje imovine bivšem čelniku Crvene Zvezde Draganu Džajiću i saradnicima (2), Branku Jociću (Putevi Srbije) – 3 teksta, Ratku Mladiću i Luki Bojoviću, optuženom za različita kriminalna dela.

Novinari lista Blic u dosta tekstova citiraju neimenovane izvore iz pravosuđa i uvek objavljuju puna imena i prezimena osumnjičenih, a izvor za procenu vrednosti zaplenjene imovine u svim tekstovima je Ljiljana Pavlović Đorđević iz agencije za nekretnine Fenix M. Novinari Blica retko objavljuju stav druge strane, odnosno advokata ili optuženih.

Identifikovani novinari koriste rečnik koji je jasan širokoj čitalačkoj publici, ali je u većem broju tekstova i previše kolokvijalan („Ljubavnice narko-dilera ostale bez stanova“, 31.03.2010, V. Z. Cvijić – A. Lalić), uz korišćenje neprihvatljivih epiteta, poput „narkobos“, dok se u izveštavanju u nekoliko slučajeva može primetiti senzacionalistički pristup („Razgrabili polovne Šarićeve stvari“, 09.06.2010, Petar Z. Veličković – uporedivo sa Politika: 09.06.2010, „Šarićevo plaćali kao novo“, Dorotea Čarnić) i plasiranje neproverenih i kontradiktornih informacija (primer: „Šariću oduzeta prva firma“, 17.03.2010, Vuk Z. Cvijić), gde je u naslovu napisano da je firma već oduzeta, dok se u tekstu može pročitati da je neimenovani izvor potvrdio da će tek biti dat nalog za privremeno oduzimanje.

Dobra praksa: izveštaj sa ročišta Miloradu Ulemeku („Legija: Stanišić mi je dao pare za vilu“, 24.04.2009, Vuk Z. Cvijić).

Novinska forma - Blic

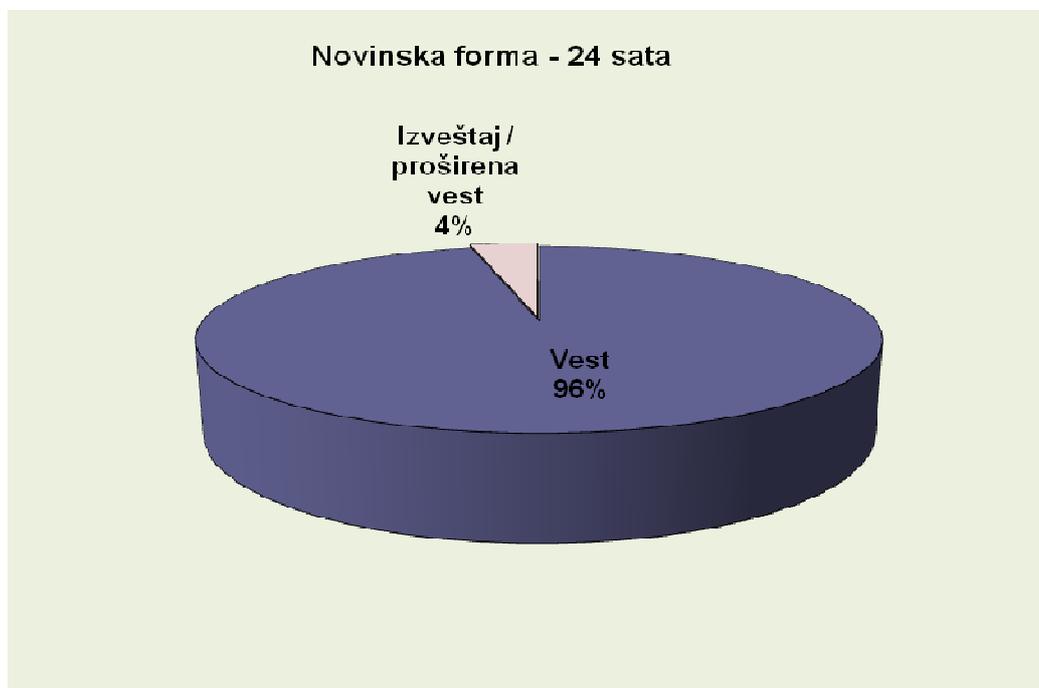
2.1.2 24 Sata

Tokom 2009. godine, u 24 sata mogu se pročitati informacije o sprovođenju Zakona (2 teksta), oduzimanju imovine Miloradu Ulemeku Legiji (2), Sretenu Jociću (2), Stanku Subotiću (2), Darku Ercegu (1), naslednicima pripadnika Zemunskog klana (2), kao i o „slučaju Miladina Kovačevića“.

U 2010. godini, tema najvećeg broja tekstova je oduzimanje imovine i firmi Darku Šariću i njegovim saradnicima (4) i sprovođenje Zakona (5). 24 sata piše i o mogućem oduzimanju imovine Milanku Šarančiću i Svetlani Ražnatović (1).

U prva 3 meseca 2011. godine novinari 24 sata pišu samo o oduzimanju imovine bivšem čelniku Crvene Zvezde Draganu Džajiću i njegovim saradnicima (1 tekst).

Sadržaj tekstova u 24 sata uglavnom nije potpisan (23 teksta), već su to preneti zvanična saopštenja državnih/pravosudnih organa. Vesti su veoma kratke (i kraće od 50 reči), a odabir tema je sličan informacijama koje se mogu pročitati u Alo!

2.1.3 Alo!

Tokom 2009. godine, novinari lista Alo! najviše objašnjavaju čitaocima suštinu i primenjivanja Zakona (9 tekstova). Druga tema po zastupljenosti je oduzimanje imovine Miloradu Ulemeku Legiji (9). Ostale teme su oduzimanje imovine naslednicima pripadnika Zemunskog klana (4), a spominje se i primena zakona u slučaju Branislava Uskokovića (2), grupe povezane sa „Gradskom čistoćom“, koje Alo! naziva „Metla mafija“(1), Sretena Jocića (2), Stanka Subotića (2). Alo! piše i o pretnjama državnim funkcionerima (3).

I u 2010. godini, tema najvećeg broja tekstova je oduzimanje imovine i firmi Darku Šariću i njegovim saradnicima (15), a Alo! se bavi i sprovođenjem zakona (6), oduzimanjem imovine porodici Karić (3), Miloradu Ulemeku (3), Branislavu Uskokoviću (1), „Đubretarskoj mafiji“ (3), vlasniku kompanije Slap Čačak (3), „Onkološkoj mafiji“, Sretenu Jociću (1), Stanku Subotiću (1), Iliji Jušišiću, optuženom za ratni zločin (1) i Svetlani Ražnatović (1).

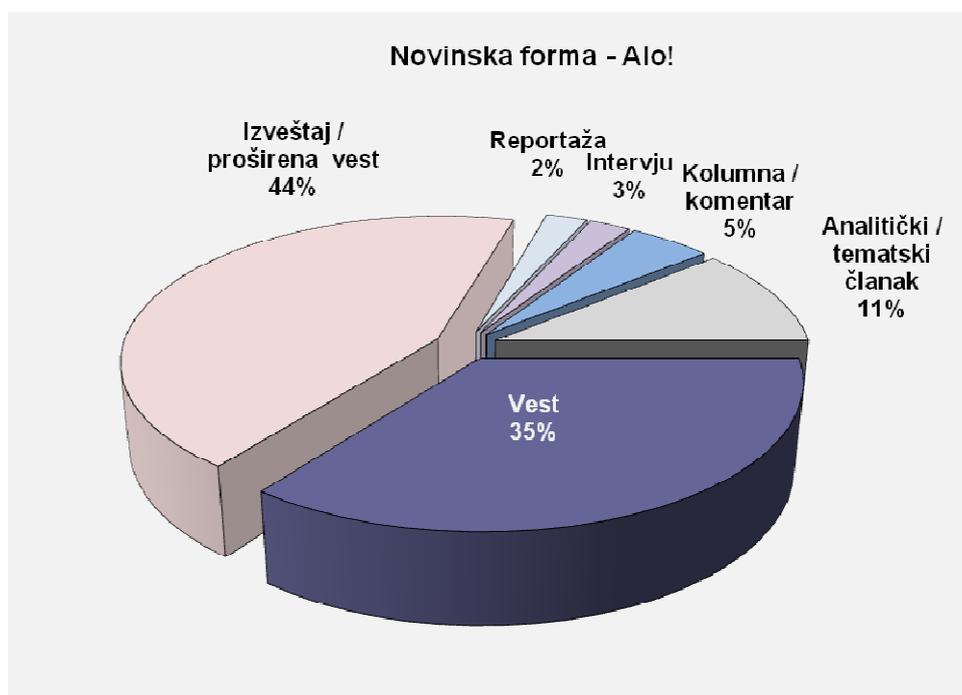
U prva 3 meseca 2011. godine novinari lista Alo! bave se oduzimanjem imovine Draganu Džajiću i njegovim saradnicima (3), Stanku Subotiću (1), Branku Jociću, bivšem direktoru JP „Putevi Srbije“ (1) i Svetlani Ražnatović.

Novinari lista Alo! često koriste neimenovane izvore i pokušavaju da saznaju dodatne informacije, a objavljuju i neproverene podatke. U naslovima u više tekstova prejudiciraju ishode sudskih sporova (primer: „Canetu ode imovina i u Ženevi“, 30.10.2009, B. Jelovac) i koriste neprihvatljive epitete za optužene, poput „narkobos“. Koriste jednostavan jezik, u nekim situacijama i previše kolokvijalan, uključujući i vulgarnosti („Đubretar“ ostao bez miliona, 04.01.2010, Odbegli Radulović zaje*ao državu, 01.09.2010, B. Jelovac), a u jednom tekstu čak otkrivaju identitet jednog od kupaca pokretne imovine Darka Šarića, iako je država garantovala anonimnost („Otimali se za Šarićevu imovinu“, 09.06.2010, Ekipa Alo!)

Prmer lošeg izveštavanja:

- „Država od Šarića preuzima kurve!“, N.N. Travica, 29.04.2010.

- „Legija izlazi iz Alkatraza!“ D.Ć, 15.10.2010.

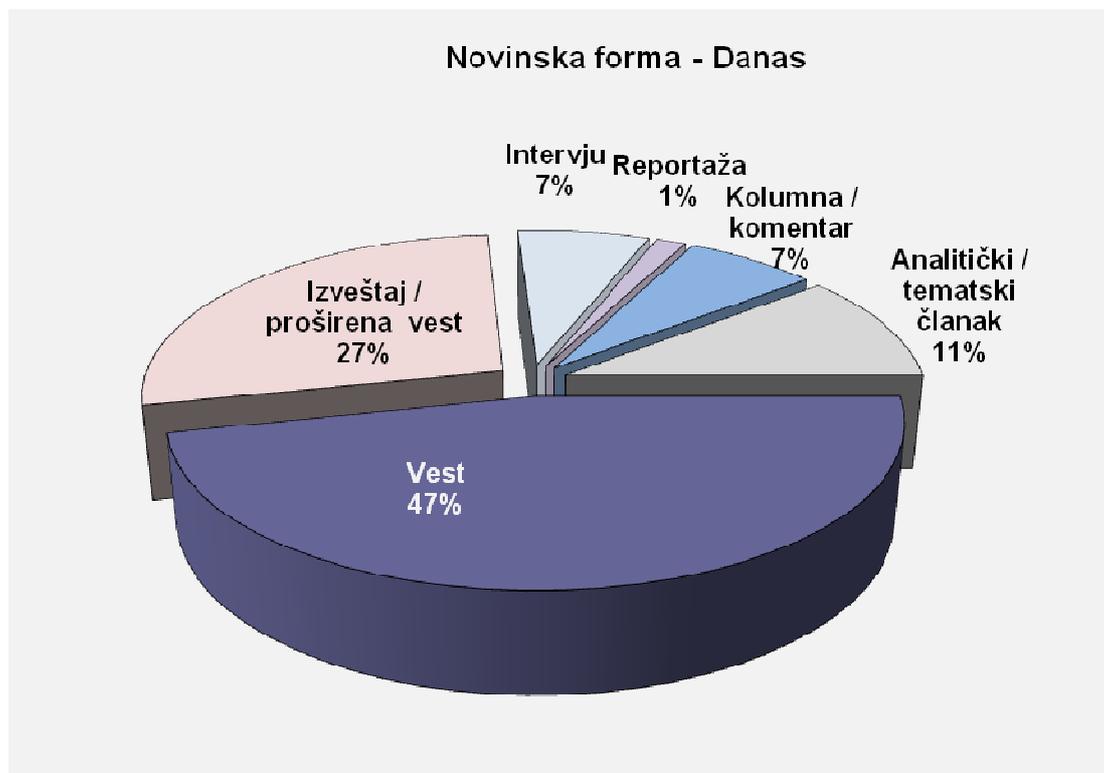
2.1.4 Danas

Tokom 2009. godine, Danas piše o predstavljanju Zakona (24), kao i oduzimanju imovine Miloradu Ulemeku (9) i naslednicima pripadnika Zemunskog klana (5). Danas je pratio teme poput oduzimanja imovine Stanku Subotiću i Sretenu Jociću (2), Darku Ercegu (5), Branislavu Uskokoviću (1), Enveru Murseljiću (2), počinocima ratnih zločina, borbe protiv organizovanog kriminala i korupcije, gde se u širem kontekstu objašnjava primena Zakona (3), „slučaja Miladina Kovačevića“ (3).

Tokom 2010. godine, Danas objašnjava kako se zakon sprovodi i na koji način se raspolaže sa zaplenjnom imovinom (23), o oduzimanju imovine i kompanija Darku Šariću i saradnicima (22), članovima porodice Karić (1), Siniši Puriću (Slap Čačak – 2), Miloradu Ulemeku (3), Milanku Šarančiću (1), počinocima ratnih zločina (posebno formacijama Šakali i Škorpion - 7), pretanjama državnim funkcionerima (3), učesnicima u aferi PIK Zemun (1), a u dva teksta posebno se analizira struktura privatizacije, u širem kontekstu mogućih daljih oduzimanja imovine.

U 2011. godini teme su: Darko Šarić i povezana lica (2), SMS prevare (1), Dragan Džajić i saradnici (2), oduzimanje laboratorije za proizvodnju droge (1), porodica Karić (1), Jovica Stefanović Nini (1) i oduzimanje imovine Škorpionima i Šakalima.

Novinari Danasa pišu odmerenim rečnikom i obraćaju se obrazovanijoj čitalačkoj populaciji. Nikada ne izražavaju sumnju u krivicu optuženih osoba o kojima pišu, iako za većinu ne postoje pravosnažne presude. U izrazito malo tekstova se može pročitati mišljenje „druge strane“, odnosno izjava advokata optuženih.

2.1.5 Dnevnik

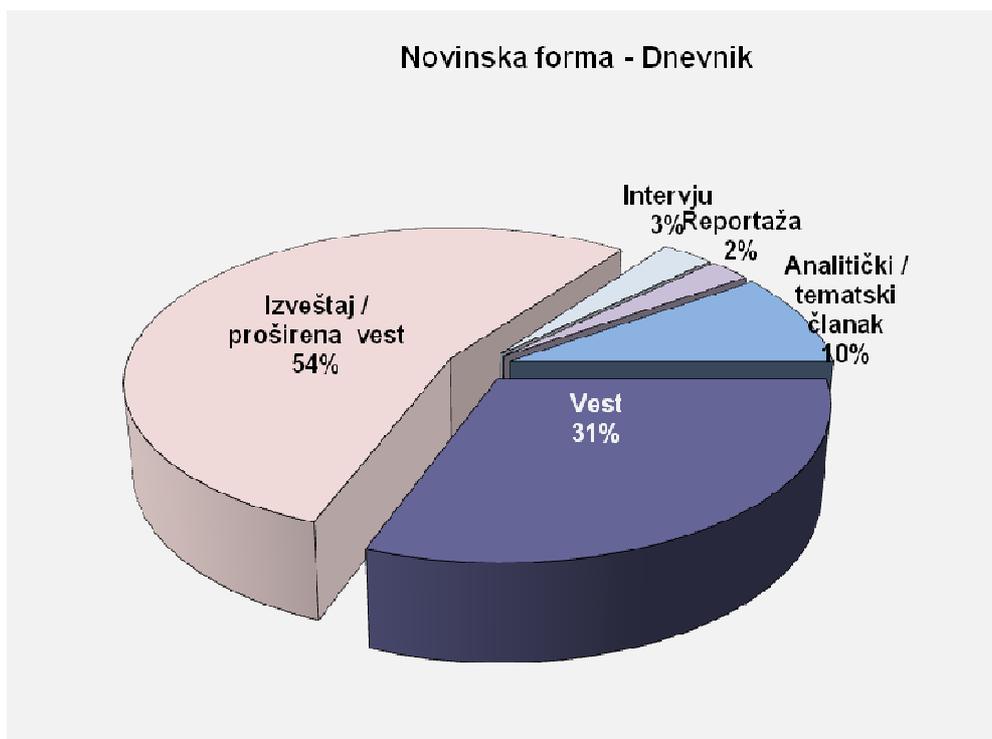
Tokom 2009. godine, Dnevnik najviše piše o samom Zakonu (26), kao i o oduzimanju imovine Miloradu Ulemeku (9) i naslednicima pripadnika Zemunskog klana (6). U ostalim tekstovima piše se o oduzimanju imovine Stanku Subotiću (2), Sretenu Jociću (2), Darku Ercegu (4), učesnicima u aferi PIK Zemun (2), koja je povezana sa „slučajem Miladina Kovačevića“ (2), Branislavu Uskokoviću (3) i Darku Elezu (1).

U Dnevniku u 2010. godini najzastupljenije teme su oduzimanje imovine i kompanija Darku Šariću i povezanim licima (34) i efekti sprovođenja Zakona (28). Taj list piše i o oduzimanju imovine Miloradu Ulemeku (7), Branislavu Uskokoviću (2), pripadnicima jedinica Šakali i Škorpioni (3), porodici Karić (3), vlasniku kompanije Slap Čačak (2), slučaju „Žitoprodukt“ (isti vlasnik kompanije koje je učesnik afere PIK Zemun - 3), Milanku Šarančiću, SMS mafiji, Darku Elezu, kao i o pretnjama državnim organima (2).

U prva 3 meseca 2011. godine novinari Dnevnika najviše pišu o inicijativi za oduzimanje imovine Draganu Džajiću i njegovim saradnicima (7), nastavljaju da prate priče o Ulemeku, Šariću (4), porodici Karić (2) i osumnjičenima za ratne zločine.

Novinari Dnevnika, posebno tokom 2009. godine, koriste nejasan, pravnički rečnik (posebno Jaska Jakovljević, koja i najviše prati temu), tako da običan čitalac ne može da shvati pojedine delove teksta. Osim što, kao i većina medija, nazivaju Darka Šarića „narkobosom“, novinar ovog lista D. Apro uvodi i termin „Kralj kokaina“. Više od polovine objavljenih tekstova (87) su preneti ili nemaju autora.

Primer nejasnog teksta: 10.06.2009, Sudije spremne za efikasno postupanje, J. Jakovljević

2.1.6 Kurir

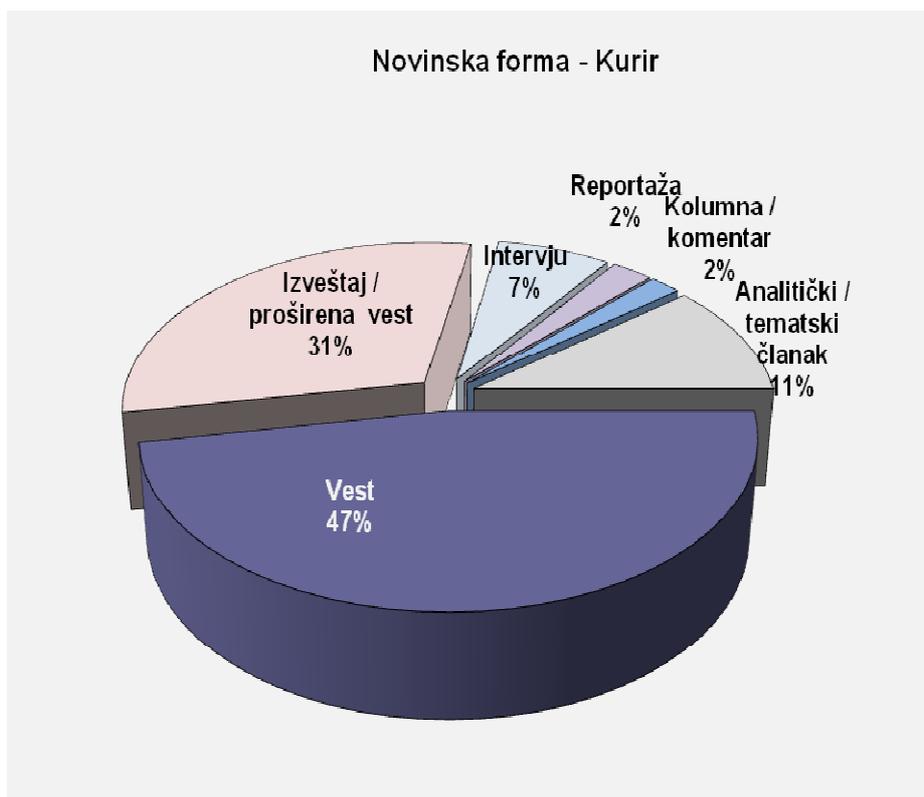
Tokom 2009. godine, novinari Kurira najviše pišu o suštini i efektima Zakona (20). Druga tema po zastupljenosti je oduzimanje imovine Miloradu Ulemeku (15). Ostale teme su oduzimanje imovine naslednicima pripadnika Zemunskog klana (10), Darku Ercegu (8), borba protiv kriminala i korupcije (2), a spominje se i primena zakona nad Branislavom Uskokovićem (2), grupom koja je delovala u okviru Javnog preduzeća „Gradska čistoća“ (2), Sretenom Jocićem, Stankom Subotićem i drugima.

U 2010. godini, tema najvećeg broja tekstova je primena Zakona (24). Dosta pažnje posvećeno je i oduzimanju imovine i firmi Darku Šariću i povezanim licima (16), porodici Karić (6), kao i borbi protiv organizovanog kriminala i korupcije (9). Ostale teme su i oduzimanje imovine Miloradu Ulemeku (2), Milanku Šarančiću, Stanku Subotiću (3), Branislavu Uskokoviću (2), „Đubretarskoj mafiji“, ratnim zločincima, Sretenu Jociću, „SMS mafiji“ i oduzimanje imovine vlasniku kompanije Slap Čačak (3).

U 2011. novinari Kurira bave se istim temama kao i prethodnih godina (oduzimanje imovine Šariću, porodici Karić), uz dodatak inicijative za oduzimanje imovine Draganu Džajiću i saradnicima (5) i Svetlani Ražnatović (2).

Novinari Kurira koriste terminologiju razumljivu najširoj čitalačkoj publici, koriste neprihvatljive epitete (narkobos), a ponekad i rečnik ulice - posebno u naslovima (u Kuriru naslove daje uređivački kolegijum) „Iskeširao gajbu od kredita“ (08.09.2009.), „Prijiću, lažove“ (11.04.2009), „Cane u frci“ (18.03.2010.) i slično. Veoma često, prejudiciraju događaje (u slučaju oduzimanja imovine Milorada Ulemeka, npr.), plasiraju neproverene informacije i pozivaju se na neimenovane izvore. Isto tako, novinari zadržavaju neutralan stav, ali nalaze sagovornike koji u više tekstova (posebno u martu 2009.) kritikuju određene odredbe Zakona. Pojedini tekstovi potpisani su sa Ekipa Kurira (ili Ekipa hronike), tako se ne mogu identifikovati konkretni autori (isti princip imaju Alo! i Press).

Primer loše prakse: Sjaj i beda narkobosa (03.03.2010, Zorica Nikolić) – senzacionalističko pisanje, licitiranje sa medicinskim nalazima Šarića.

2.1.7 Politika

Novinari Politike u 170 tekstova pokazuju upoznatost sa temom (u 1 tekstu je primećeno nepoznavanje teme).

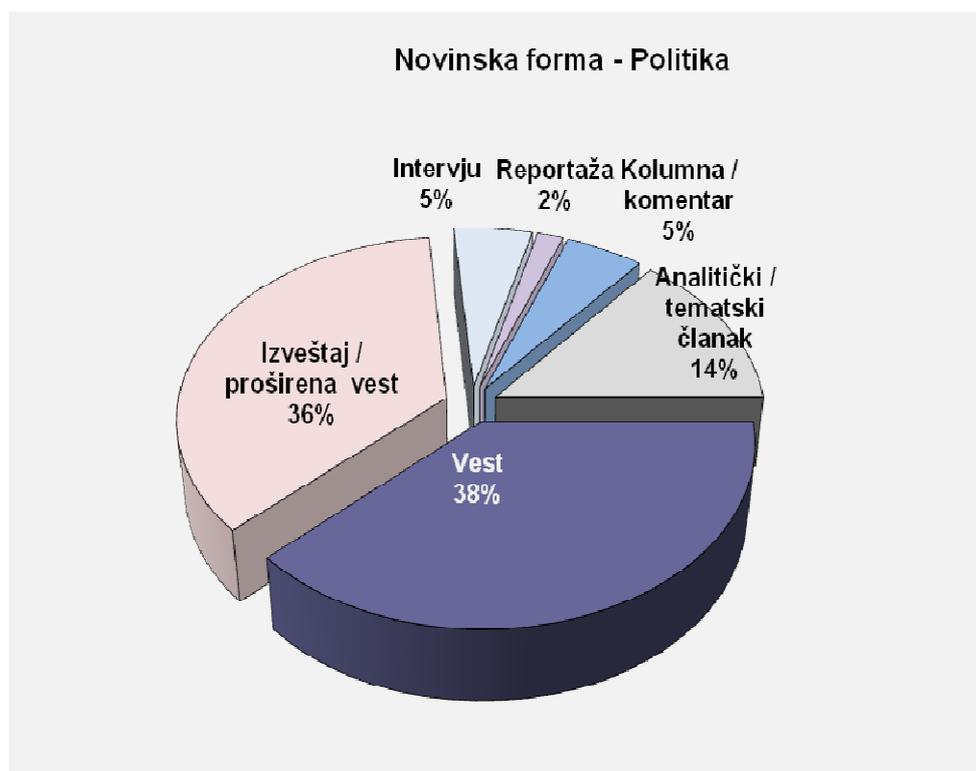
Tokom 2009. godine, novinari Politike u najvećem broju tekstova (19) nastoje da objasne čitaocima pojedinosti koje se tiču sprovođenja Zakona i različitim oblicima borbe protiv korupcije i kriminala. Dosta pažnje povećano je i prvom sudskom procesu za oduzimanje imovine, procesu protiv Milorada Ulemeka (12), a identifikovane su i teme poput oduzimanja imovine pripadnicima Zemunskog kriminalnog klana (5), učesnicima u aferi PIK Zemun, Darku Ercegu (5), grupi koja je delovala u okviru Javnog preduzeća „Gradska čistoća“, uhapšenima u policijskoj akciji „Morava“, Stanku Subotiću (2) i Branislavu Uskokoviću (4).

U 2010. godini, teme su oduzimanje lične imovine i firmi Darku Šariću i njegovim saradnicima (34), efekti primene Zakona (23) (a posebno način korišćenja zaplenjenih dobara sa 7 tekstova). Politika piše i o oduzimanju imovine Miloradu Ulemeku (6), učesnicima u aferi PIK Zemun (4), Branislavu Uskokoviću (2), Milanku Šarančiću (2) i više pojedinačnih slučajeva širom Srbije, dok tekst Aleksandre Petrović od 10.10.2010. (Zamisli tužioca u belom Ferariju) kritikuje Zakon.

U 2011. godini novinari Politike najviše pišu o oduzimanju imovine Draganu Džajiću (5 tekstova) i Darku Šariću (4), dok se u ostalim člancima bave mogućim pojedinačnim slučajevima oduzimanja imovine poput porodice Karić, Svetlane Ražnatović i organizatora SMS igara na sreću, takođe optuženim za prevaru.

Novinari Politike u najvećem broju slučajeva citiraju zvanične izvore i ne koriste nepriladne termine (npr. „narkobos“), ali u 7 tekstova koriste složenu terminologiju poput prokurista, simulovani pravni poslovi. Nastoje da na što detaljniji način čitaocima približe Zakon i u tekstovima i poštuju pretpostavku nevinosti. Dok se u drugim medijima koriste informacije iz neimenovanih izvora i pritom novinari licitiraju imenima, novinari Politike to čine tek kada dobiju zvaničnu informaciju od nadležnih državnih organa (primer: Politika 10.09.2010, Bivšem radniku BIA oduzeti apartmani na Tari, autor Aleksandra Petrović; Blic 11.09.2010. Oduzeta dva apartmana na Tari, autor E.B.).

Primer dobre prakse: 15.11.2009, Oduzimanje imovine – najbolja borba protiv kriminala (M. Derikonjić).

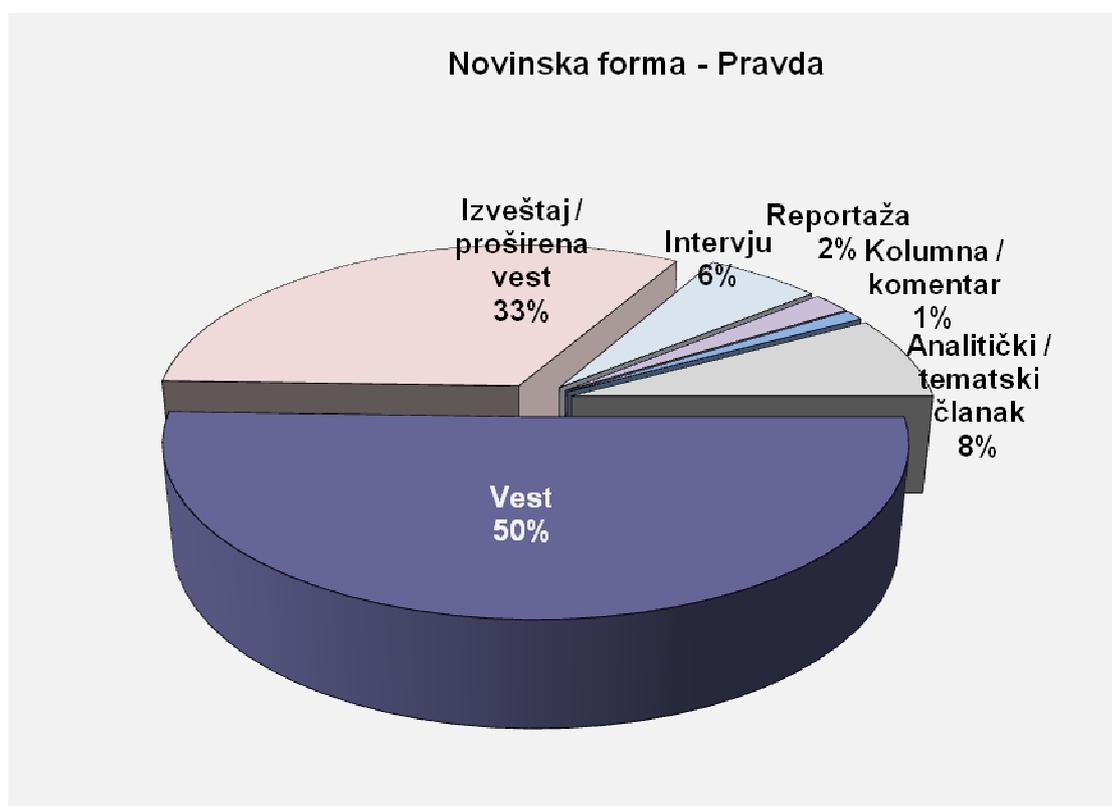
2.1.8 Pravda

U 2009, novinari Pravde objašnjavaju čitaocima suštinu i efekte Zakona (13). Ostale teme su oduzimanje imovine Miloradu Ulemeku (2), Darku Ercegu (2), osumnjičenima i optuženima za ratne zločine (1), slučaj Miladina Kovačevića i PIK Zemun, pretnje državnim organima zbog načina sprovođenja zakona i kritika Zakona zbog neprimenljivosti na svedoke-saradnike.

I u 2010. godini, dominantna tema je primena Zakona (20 tekstova), a dosta pažnje posvećeno je i oduzimanju imovine i firmi Darku Šariću (20), porodici Karić (7), vlasniku kompanije Slap Čačak, uključujući i političku pozadinu te teme (4) i pretnjama državnim funkcionerima (2). Teme su i oduzimanje imovine Miloradu Ulemeku (4), Milanku Šarančiću, Branislavu Uskokoviću i Sretenu Jociću, a u dva teksta se spekulise i o potencijalnom oduzimanju imovine Radovanu Karadžiću i počiniocima ratnih zločina.

U prva 3 meseca 2011. godine Pravda se bavi istim temama kao i prethodno (oduzimanje imovine Darku Šariću, porodici Karić – po 2 teksta), uz dodatak inicijative za oduzimanje imovine Draganu Džajiću i saradnicima (5) i potencijalnom oduzimanju imovine vlasniku kompanije Srbolek (2).

Novinari Pravde uvek objavljuju izjave advokata optuženih u procesima za oduzimanje imovine, a u jednom tekstu objavljen je i stenogram sa suđenja Sretenu Jociću (odbrana). Novinari zadržavaju neutralnost (dva sagovornika sa različitim stavovima), ali gotovo svi sagovornici kritikuju način na koji državni organi sprovode Zakon (Država uzima kredit od mafije, P.J. 09.07.2010.). Validnost Zakona preispituju i anketom, u kojoj se građani izjašnjavaju da li treba oduzimati imovinu počiniocima kriminalnih dela. Izjave zvaničnika uglavnom objavljuju u vidu kratkih vesti (zvaničnih saopštenja) i tada ne navode izvor informacije (agencije). Novinari Pravde koriste terminologiju razumljivu najširoj čitalačkoj publici, ali i epitete poput „narkobos“. Veću pažnju od ostalih medija posvećuju slučaju oduzimanja imovine porodici Karić.

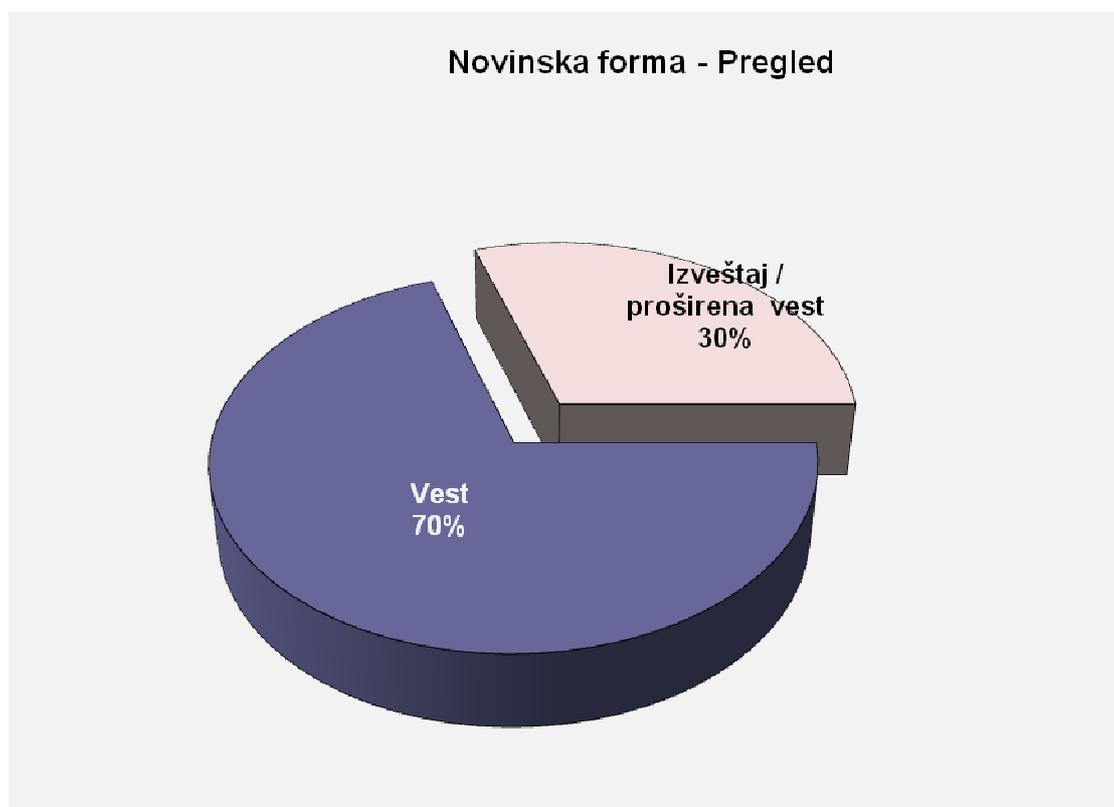

2.1.9 Privredni pregled

Tokom 2009. godine, najviše tekstova (5) posvećeno je sprovođenju Zakona, dok se u preostala 2 teksta piše o oduzimanju imovine naslednicima pripadnika Zemunskog klana i borbi protiv organizovanog kriminala i korupcije, u kontekstu donošenja zakona.

U 2010. godini, većina tekstova (16) bavi se efektima primene Zakona, dok su ostale teme oduzimanje imovine Darku Šariću (7), događaji u kompanijama Slap (7) i Žitopromet (2) i Srbolek.

U analizi je identifikovan samo jedan potpisan tekst (M. K.), a ostalo su vesti prenete sa agencija ili vesti bez autora.

2.1.10 Press

Tokom 2009. godine, Press najviše piše o samom Zakonu (14), kao i o oduzimanju imovine Miloradu Ulemeku (11), naslednicima pripadnika Zemunskog klana (8). Dosta pažnje posvećeno je i oduzimanju imovine Stanku Subotiću (7), Darku Ercegu (3), Branislavu Uskokoviću (4), učesnicima u aferi PIK Zemun (3), grupi Darka Eleza (2), Sretenu Jociću (3), zatim Slobodanu Raduloviću (C market), porodici Popovac, bandi „Pink Panter“, trgovcu ljudima Saši Đorđeviću (po 1 tekst) i „slučaju Miladina Kovačevića“.

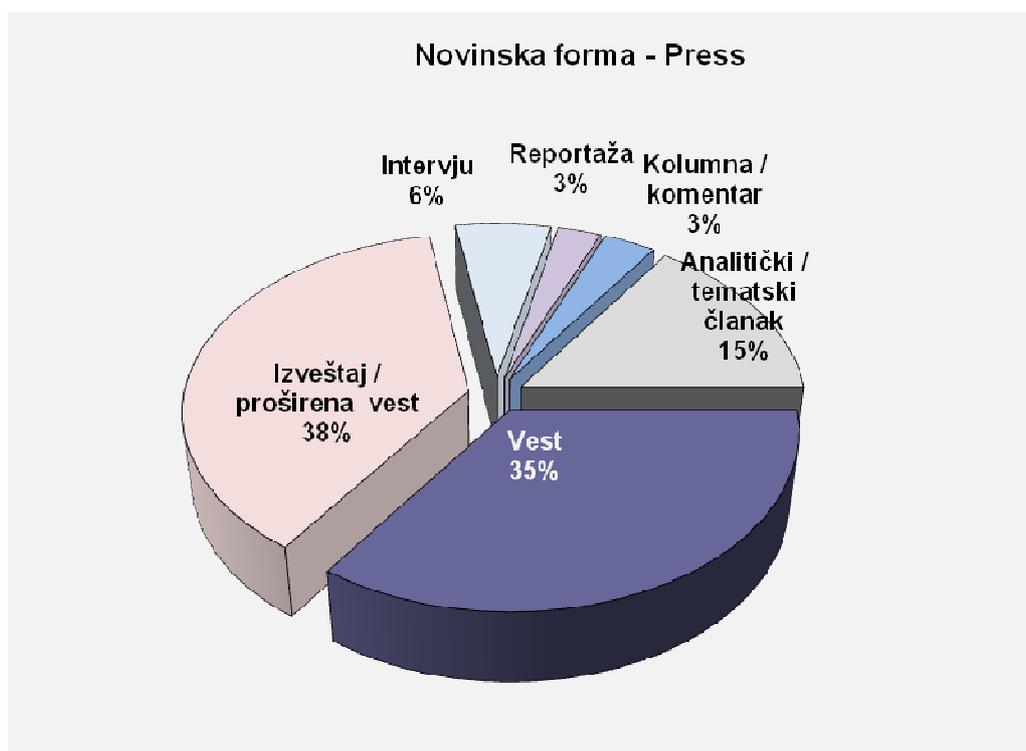
Tokom 2010. godine, Press plasira najviše informacija o tome kako se Zakon sprovodi i na koji način se raspolaže sa zaplenjnom imovinom (23 teksta), o oduzimanju imovine i kompanija Darku Šariću i članovima njegove porodice (22), članovima porodice Karić (7), Siniši Puriću (Slap Čačak – 6), Miloradu Ulemeku (4), Branislavu Uskokoviću (4), učesnicima u aferi PIK Zemun (2), Milanku Šarančiću (2), „SMS mafiji“ (2), vlasniku firme Peštan (2). U tekstovima se spominje i oduzimanje imovine Draganu Džajiću i njegovim saradnicima , dr Nenadu Borojeviću (bivšem načelniku Onkološke klinike) i Jovici Stefanoviću Niniju (Srbolek) – po 1 tekst. Press je posebnu pažnju posvetio pretnjama državnim funkcionerima, do kojih je došlo zbog donošenja Zakona (3) i u širem kontekstu, borbi protiv kriminala i korupcije (5).

U prva 3 meseca 2011. godine novinari Pressa i dalje pišu o imovini Darka Šarića i povezanih lica (6), o inicijativi za oduzimanje imovine Draganu Džajiću i njegovim saradnicima (7 tekstova), porodici Karić i vlasniku firme „Peštan“.

Novinari Pressa uglavnom odmerenim rečnikom (osim u slučaju Darka Šarića kojeg nazivaju „narkobosom“) govore o procesima za oduzimanje imovine. Rečnik u tekstovima postaje više kolokvijalan od druge polovine 2010. Terminologija je jasna, tekstovi su veoma informativni i uvek nastoje da razjasne pozadinu vesti. Novinari Pressa citiraju i zvanične i nezvanične izvore, gotovo bez senzacionalističkih naslova i informacija.

Dobar primer:

- U legijinoj kući vrtić ili policija!, 03.06.2009, D. Luković – dobro objašnjenje na koji način Direkcija raspolaže oduzetom imovinom

2.1.11 Večernje novosti

Novinari Večernjih novosti upoznati sa temom u 235 od 236 tekstova. Tokom 2009. godine, najviše pažnje posvećuju tome da čitaocima objasne suštinu i efekte Zakona (32). Druga tema po zastupljenosti je oduzimanje imovine Miloradu Ulemeku Legiji (15 tekstova). Ostale teme su borba protiv kriminala i korupcije (6), oduzimanje imovine naslednicima pripadnika Zemunskog klana (8), Darku Ercegu (6), a spominje se i primena Zakona nad okrivljenima u aferi PIK „Zemun“ i grupi koja je delovala u okviru „Gradske čistoće“, kao i Branislavu Uskokoviću (2).

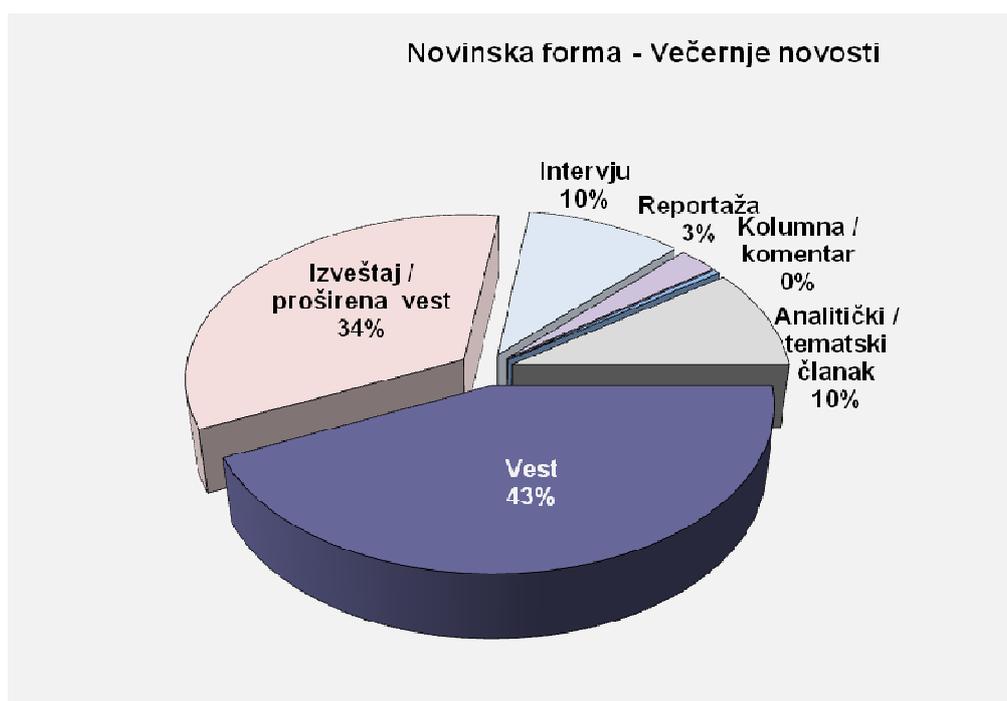
U 2010. godini, Večernje novosti pišu o oduzimanju lične imovine Darku Šariću i povezanim licima (55) i efektima primene Zakona (22). Više članaka bavi se oduzimanjem imovine porodici Karić (11) i Miloradu Ulemeku (7 tekstova), a teme su i borba protiv kriminala i korupcije (7), i inicijative za oduzimanje imovine Milanku Šarančiću, direktoru Nirbusa, učesnicima u aferi „Gradska čistoća“, PIK Zemun (3), Branislavu Uskokoviću. Večernje novosti obraćaju pažnju i na događanja u kompaniji Slap Čačak (4), posebno analizirajući moguću političku pozadinu oduzimanja upravljačkih prava. Dosta prostora posvećuju porodici Darka Šarića, tako da su uradili i intervju sa Blažom Dedićem, navodnim pravim vlasnikom pravnih subjekata koji se pripisuju Darku Šariću u Srbiji Crnoj Gori (Šarića viđao u hotelu, 15.04.2010, D. Dimitrovska), kao i reportažu iz Pljevalja iz koje se stiče utisak da braća Šarić uživaju veliku podršku lokalnog stanovništva (O'kle znamo kad ne zna ni Amerika, 17.04.2010, Č. Prelević, M. Sekulić). Takođe, u dva teksta se navode i izjave supruge Duška Šarića.

U prva 3 meseca 2011. godine Večernje novosti bave se istim temama kao i prethodnih godina (oduzimanje imovine Darku Šariću, Miloradu Ulemeku, porodici Karić), uz dodatak inicijative za oduzimanje imovine Draganu Džajiću (7 tekstova).

Novinari Večernjih novosti koriste uglavnom narodni rečnik, blizak ciljnoj grupi njihovih novina Takođe nazivaju i Darka Šarića „narkobosom“ (u većini tekstova je ipak nazvan „Pljevljak“ prema mestu iz kojeg dolazi). Uglavnom koriste zvanične izvore i često intervjuišu državne zvaničnike (ukupno 24 intevjua), tekstovi temeljno objašnjavaju temu.

Primeri dobre prakse: Legija opet brani vilu (autor Novica Bijelić, 15.10.2010)

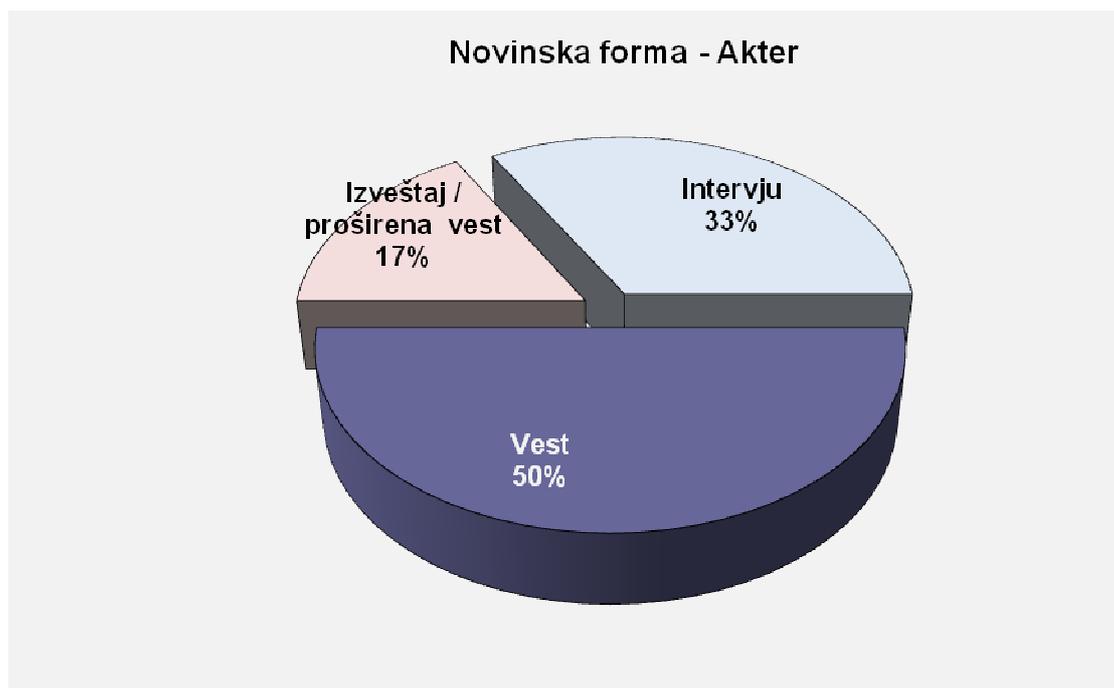
Primer loše prakse: Crnogorci raskučili Pljevljaka (autori: P. Janjatović, E. Radosavljević, 09.06.2010.) – senzacionalistički tekst.

2.2 Nedeljnici

2.2.1 Akter

U listu Akter u praćenom periodu objavljeno je ukupno 10 tekstova. Većina (9) nema Zakon kao primarnu temu. U 2 od 10 tekstova objavljeni su obimni intervjui sa različitim članovima porodice Karić, u kojima je u manjem obimu bilo reči o oduzimanju njihove imovine. Jezik je jasan najširoj čitalačkoj publici.

2.2.2 Ekonomist

Novinari Ekonomista u 12 od 13 tekstova koji su objavljeni o Zakonu pokazuju poznavanje teme.

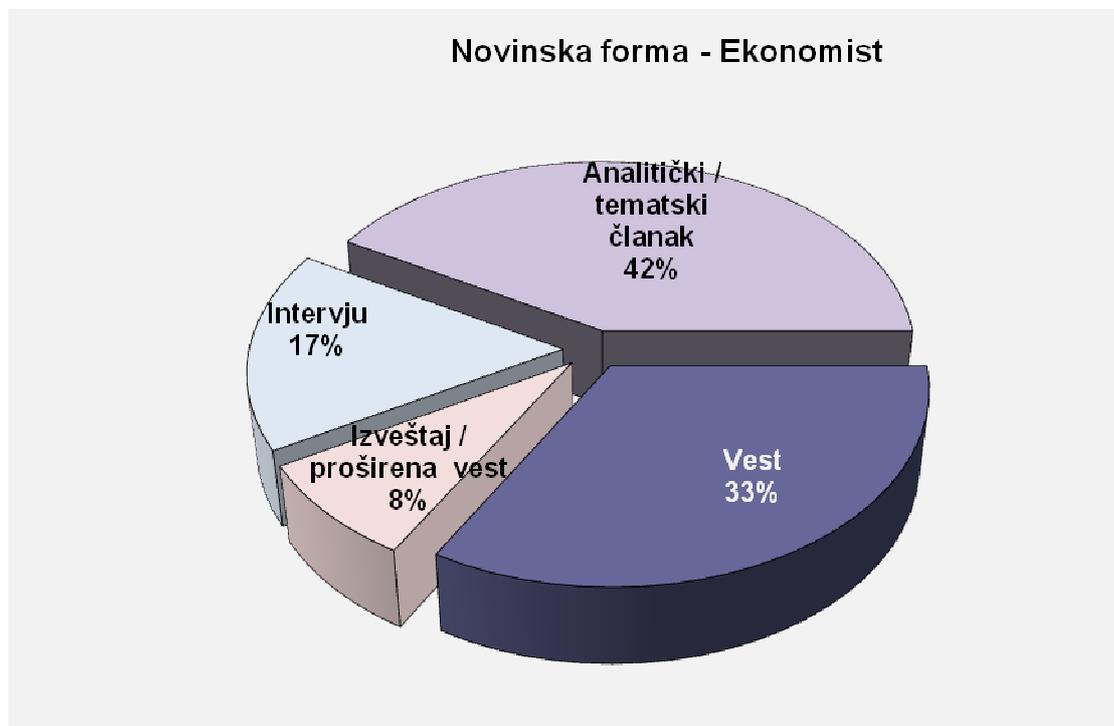
Tokom 2009. godine, u najvećem broju tekstova (7) nastoje da objasne čitaocima pojedinosti koje se tiču sprovođenja Zakona. Ostale teme su istraživanje o imovini Branislava Uskokovića i uglavnom kritika državnih organa zbog isplate odštete američkom studentu Brajanu Štajnhaueru u „slučaju Kovačević“.

U 2010. godini, osim praćenja sprovođenja Zakona, teme su i oduzimanje lične imovine i firmi optuženom za promet narkotika Darku Šariću (1) i oduzimanje imovine u oblasti privrednog kriminala.

U samo jednom objavljenom tekstu u u 2011. godini tema je oduzimanje imovine Draganu Džajiću.

Novinari lista Ekonomist više se bave ekonomskim aspektima oduzimanja imovine, što je u skladu sa tematikom ovog nedeljnika. U više tekstova izražavaju sumnju (odabir sagovornika koji daju izjave u tom tonu) u mogućnosti raspolaganja oduzetom imovinom, a posebno sumnjaju da je tu imovinu moguće prodati. U jednom tekstu (Imovina kriminalaca do sada samo procenjena, 10.04.2009. Z. N.), autor kritikuje državu zbog sporosti u formiranju organa koji sprovodi Zakon.

Primer loše prakse: Organizovani kriminal ide „na doboš“, Katarina Marković – Nenad Zorić, 06.03.2009. – u podnaslovu dovodi čitaoce u zabludu da se počiniocima oduzima samo „kradena imovina“.

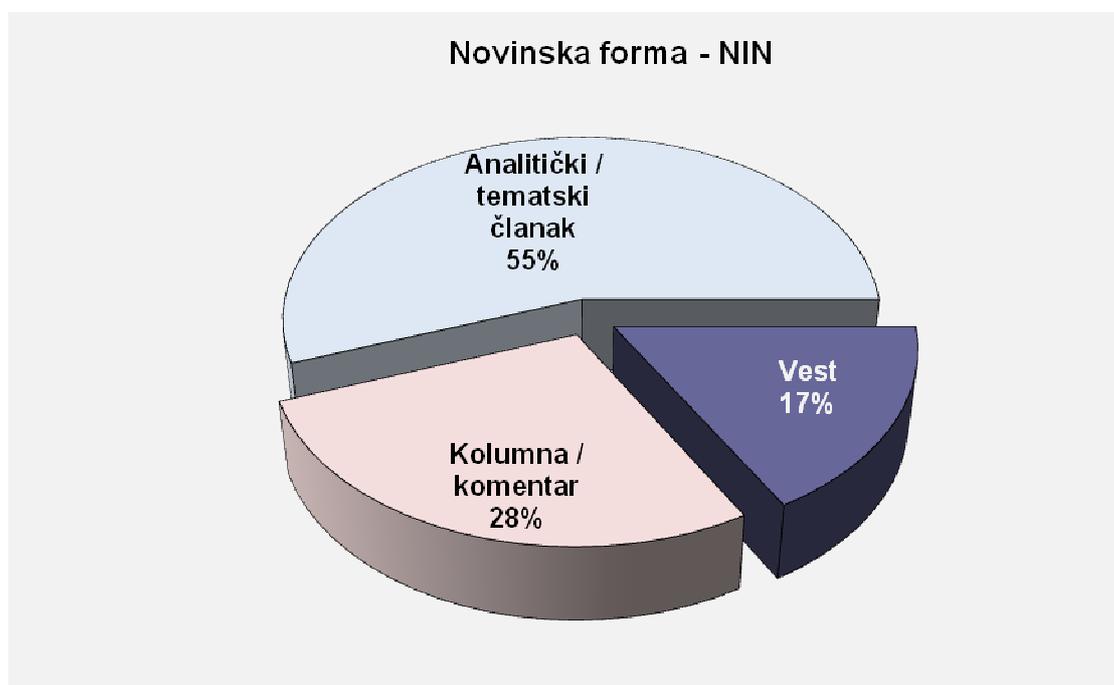
2.2.3 NIN

Tokom 2009. godine, novinari NIN-a u tekstovima (5) nastoje da objasne čitaocima pojedinosti koje se tiču sprovođenja Zakona, dok u jednom tekstu kritikuju sam način donošenja Zakona (bez javne rasprave).

U 2010. godini, većina tekstova (7) nema kao primarni fokus Zakon, već se spominje u kontekstu drugih tema (ponovo kritika rada Skupštine, Vlade), poput pretnji državnim funkcionerima, a novinari NIN-a se bave i slučajevima oduzimanja imovine Darku Šariću i njegovim saradnicima (1), porodici Karić i Svetlani Ražnatović (1).

U samo jednom objavljenom tekstu u 2011. godini tema je oduzimanje imovine Draganu Džajiću.

Novinari NIN-a često iskazuju lični stav, što je u skladu sa dugogodišnjom tradicijom ovog nedeljnika. Tekstovi uvek dublje istražuju temu.

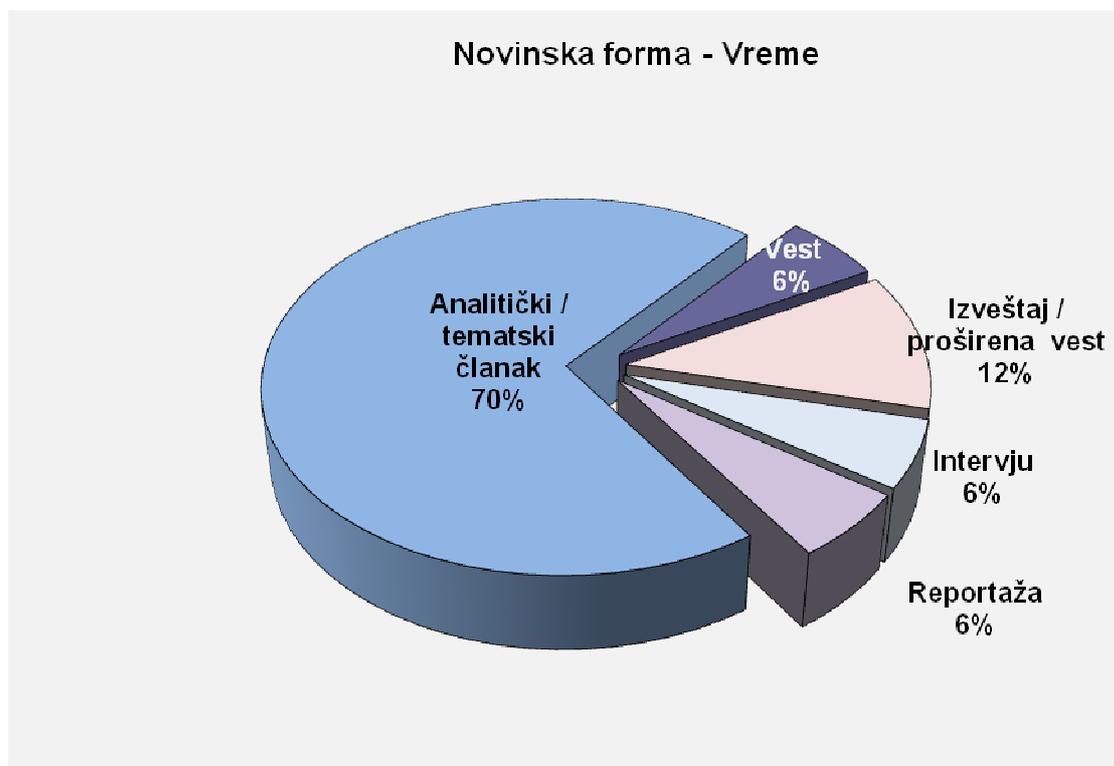
2.2.4 Vreme

Tokom 2009. godine, novinari Vremena pišu o sprovođenju Zakona (4), a može se pročitati i o oduzimanju imovine Miloradu Ulemeku (2), „slučaju Miladin Kovačević“, Stanku Subotiću i Sretenu Jociću.

U 2010. godini, Zakon je u samo jednom tekstu u primarnom fokusu (licitacija pokretne imovine Darka Šarića), dok se u širem kontekstu spominje u tekstovima o Kristijanu Goluboviću i slučaju Miladina Kovačevića.

U 2011. godini, u jednom tekstu se spominje sprovođenje Zakona.

Novinari Vremena jasno iskazuju svoj stav prema temi, a novinarka koja je najviše pratila efekte primene Zakona, u relevantnim tekstovima ima pozitivan stav. Svi članci su veoma obimni i informativni.

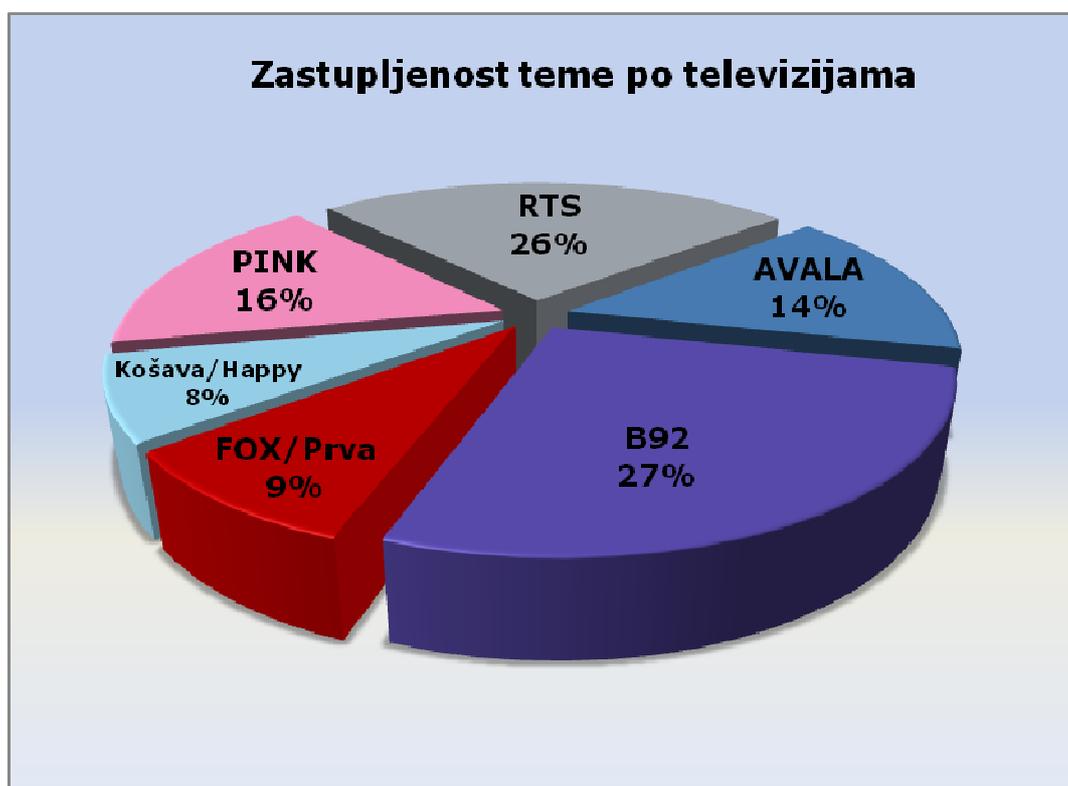
3 ANALIZA IZVEŠTAVANJA ŠEST NACIONALNIH TV STANICA

U periodu od 1. marta 2009. do 31. marta 2011. emitovano je ukupno 400 priloga o Zakonu o oduzimanju imovine proistekle iz krivičnog dela, njegovoj primeni i efektima (nadalje: tema ili Zakon).

Zajednički činioци za sve analizirane televizije (RTS, TV B92, TV Pink, TV Avala, TV Fox/Prva i TV Košava/Happy) su sledeći:

- novinari su u potpunosti upoznati sa temom
- u velikoj većini slučajeva korišćena terminologija razumljiva je prosečnom gledaocu (99% priloga)
- Zakon je u primarnom fokusu zastupljen u oko 70 % priloga

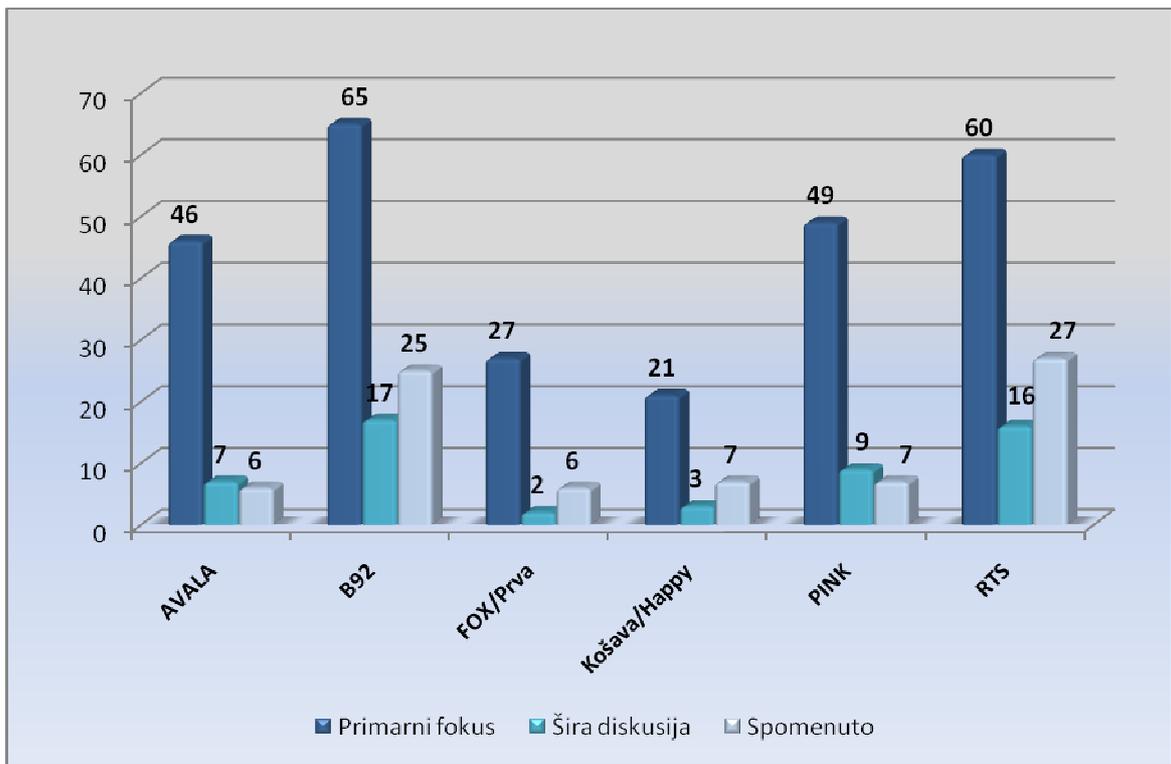
O Zakonu su najviše izveštavale TV B92 sa 107 i RTS sa 103 priloga, zatim TV Pink sa 65 i Avala sa 59 priloga, dok su Fox /Prva i Košava/Happy emitovale 35, odnosno 31 prilog.

Prema zastupljenosti, tema je okarakterisana kao: može biti:

- primarni fokus priloga
- šire obrađena u prilogu
- kratko pomenuta

Najviše priloga u kojima je Zakon bio u primarnom fokusu, emitovale su televizije koje su i najviše pratile temu.

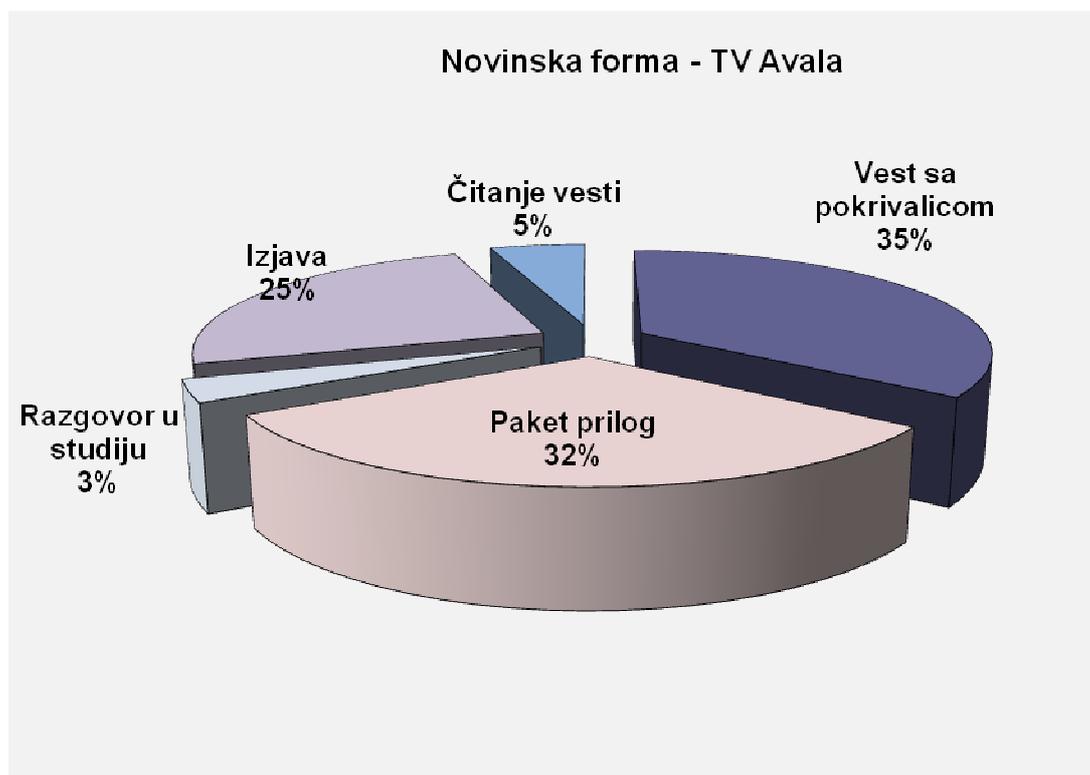
3.1 TV Avala

Tokom 2009. godine, TV Avala najviše priloga Zakona (16 priloga), oduzimanju imovine Miloradu Ulemeku (5) i naslednicima pripadnika Zemunskog klana (5). Emitovani su i prilozi o oduzimanju imovine Branislavu Uskokoviću (1), Darku Ercegu, počiniocima ratnih zločina (1); „slučaju Miladin Kovačević“ (2), kao i o pretnjama državnim funkcionerima (2).

TV Avala 2010. godine najviše informacija objavljuje o tome kako se Zakon sprovodi i na koji način se raspolaže sa zaplenjenom imovinom (14), kao i o oduzimanju imovine Darku Šariću, i povezanim licima (8). Teme priloga su i oduzimanje imovine članovima porodice Karić (1), Miloradu Ulemeku (1), Branislavu Uskokoviću (1), Milanku Šarančiću (1), osumnjičenima za ratne zločine (2) i oduzimanju vlasništva nad preduzećima Slap Čačak i Naša sloga (1).

U prva 3 meseca 2011. novinari TV Avala objavili su 2 priloga o temi - oba o oduzimanju imovine Draganu Džajiću i saradnicima.

Novinari TV Avala pretežno u kraćoj formi (vest sa pokrivanjem ili najava sa izjavom) informišu gledaoce o svim načinima primene Zakona. Vesti su jednostavne i informativne, a terminologija je jasna. Svi prilozi su iz informativne emisije „Sve u 6“, osim jednog gostovanja u segmentu „Čist račun“.

3.2 TV B92

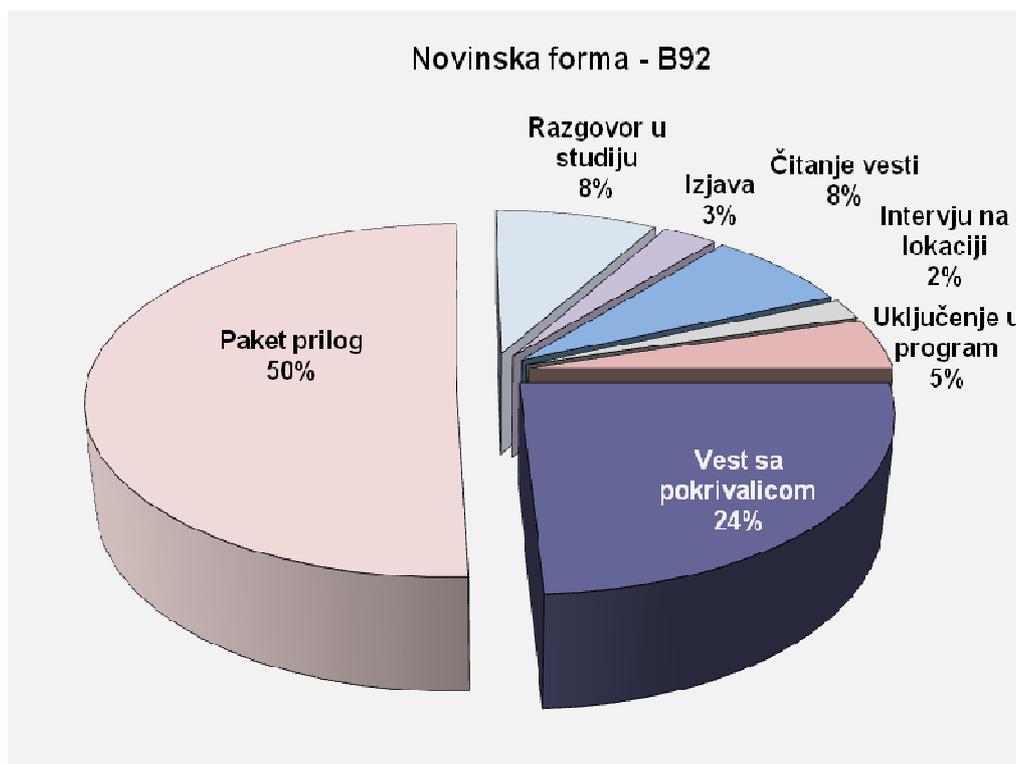
Tokom 2009. godine, TV B92 najviše prati sprovođenje Zakona (16). U 11 priloga Zakon je u primarnom fokusu, dok se u još 5 priloga, uz detaljno predstavljanje konkretnog slučaja oduzimanja imovine, dodatno objašnjavaju i važne odredbe. B92 objavljuje informacije i o Miloradu Ulemeku (7), Branislavu Uskokoviću (3), o kojem su emitovali posebne priloge u Vestima (istraživanje koliko imovine poseduje Uskoković), Darku Ercegu (2), naslednicima pripadnika Zemunskog klana (2), „slučaju Miladin Kovačević“ (2), pretnjama državnim funkcionerima, do kojih je došlo zbog donošenja Zakona (2) i u širem kontekstu, borbi protiv kriminala i korupcije (1), „Đubretarskoj mafiji“ (Enver Murselji - 1), Sretenu Jociću i Stanku Subotiću (1), oduzimanju imovine ratnim zločincima (1) i mogućnostima za oduzimanje imovine svedoku–saradniku Ljubiši Buhi Čumetu(1).

2010. godine, TV B92 najviše informacija objavljuje o sprovođenju Zakona i načinu raspolaganja zaplenjenom imovinom (30), o oduzimanju imovine Darku Šariću i povezanim licima (20). Teme su i oduzimanje imovine članovima porodice Karić (2), Siniši Puriću (Slap Čačak – 1), Miloradu Ulemeku (3), Branislavu Uskokoviću (2), Milanku Šarančiću (1), osumnjičenima za ratne zločine, Draganu Ignjatoviću, huliganima i Svetlani Ražnatović (2), a u 2 priloga bilo je reči i o pretnjama državnim funkcionerima.

U 2011. novinari TV B92 objavili su 4 priloga o Zakonu – 2 o oduzimanju imovine Draganu Džajiću i njegovim saradnicima i po 1 o tzv. „SMS mafiji“ i Miloradu Ulemeku.

Novinari TV B92 jasnim rečnikom objašnjavaju gledaocima temu, a posebno nastoje da objasne na koje sve načine se Zakon primenjuje. U svakom prilogu se, pored konkretnog slučaja o kojem je reč, ponavlja koliko imovine je privremeno ili trajno oduzeto. B92 često citira kao izvor druge medije, posebno dnevni list Blic. Urađeno je više intervjuua (u okviru Vesti), u kojima se govori o Zakonu. Pozadina svake priče se posebno istražuje, a prilozima su obimni i temeljni.

Primeri dobre prakse: Vesti u 18.30h, 01.12.2010. – Nikola Radišić, Vesti u 16h, 28.03.2010. – Nikola Radišić

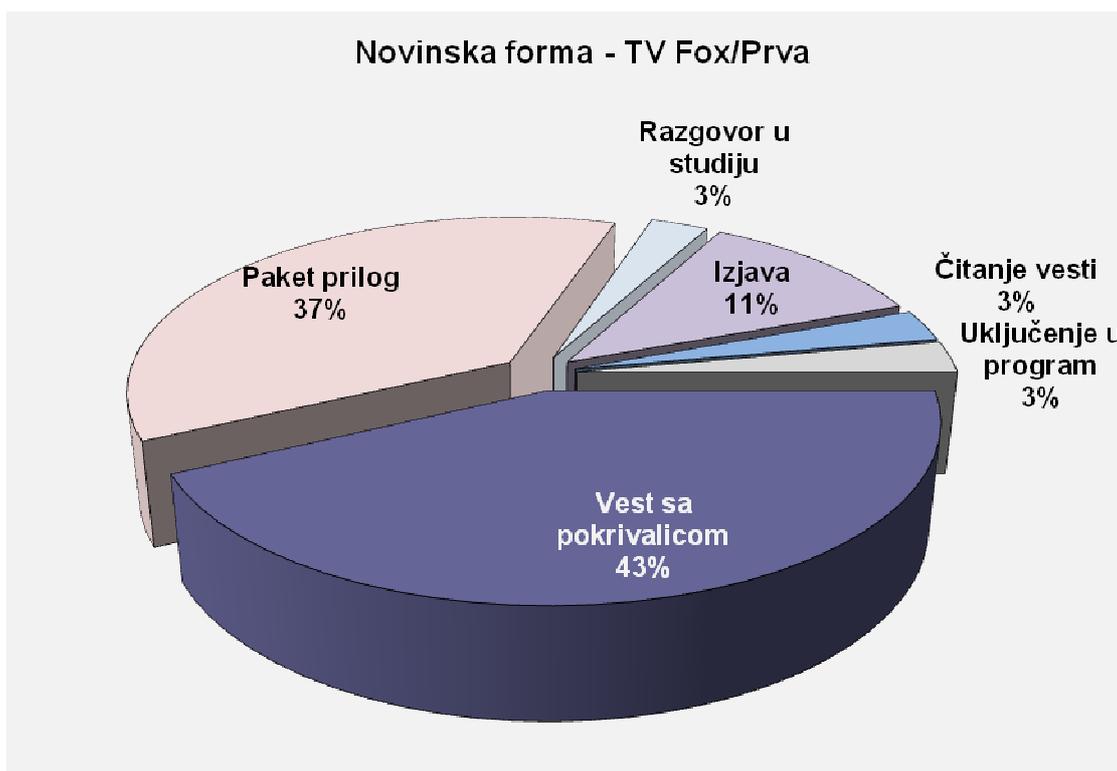
3.3 TV Fox/Prva

Tokom 2009. godine, TV Fox najviše pažnje posvećuje predstavljanju Zakona (11 priloga) i oduzimanju imovine Miloradu Ulemeku (5). Slede prilozima o Branislavu Uskokoviću (1), Darku Ercegu (1), Sretenu Jociću i Stanku Subotiću (2), slučaju „Miladin Kovačević“ (1) i o oduzimanju imovine osumnjičenima za ratne zločine (1).

U 2010. godini TV Fox/Prva objavljuje informacije o oduzimanju imovine Darku Šariću i povezanim licima (6), primeni i efektima Zakona (2), oduzimanju imovine Miloradu Ulemeku (2), Milanku Šarančiću (1) i o pitanjima organizovanog kriminala i korupcije.

TV Fox je postala Prva tokom 2010. godine (uz promenu vlasničke strukture) i od tada je zapažen značajno manji broj priloga koji se odnose na Zakon, dok u 2011. godini ta TV stanica uopšte nije pratila navedenu temu. Novinari pretežno u kraćoj formi informišu gledaoce o primeni Zakona. Vesti su jednostavne i informativne, a prilozima u kojima se govori o temi urađeni su u skladu sa profesionalnim standardima. Svi prilozima emitovani su u vestima TV Fox/Prva. U većini priloga koriste istu pokrivalicu – kuću Milorada Ulemeka.

Primer dobrog izveštavanja - Vesti, 08.06.2010, Svetlana Milenković - aukcija pokretne imovine Darka Šarića, bez senzacionalizma, relevantni sagovornici (potencijalni kupci zamagljenih lica-u skladu sa preporukom Ministarstva pravde i psiholog)

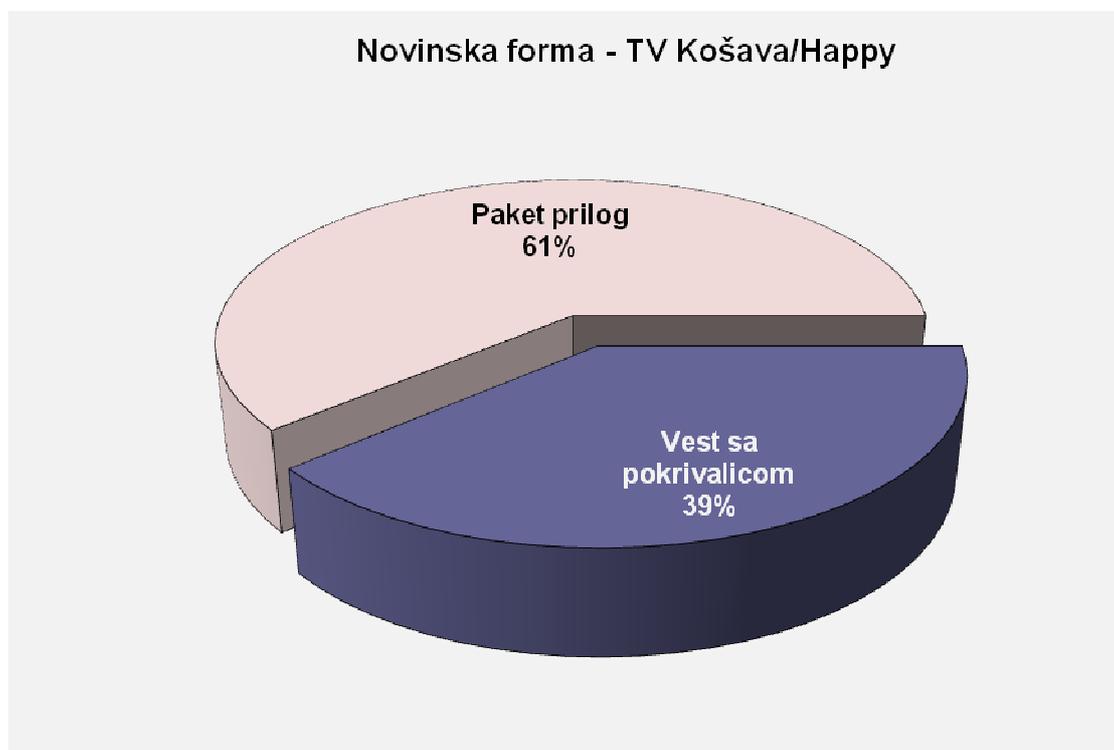
3.4 TV Košava/Happy

Tokom 2009. godine, TV Košava isključivo objavljuje informacije u vezi sa primenom Zakona, dok u 2010. godini, osim sprovođenja Zakona (9), pažnju posvećuje i drugim temama: oduzimanju imovine i kompanija Darku Šariću (7), Milanku Šarančiću (1), osumnjičenima za ratne zločine (Šakali, Škorpioni - 1), porodici Karić (1), vlasnicima kompanija Slap Čačak i Naša sloga (1), kao i pretnjama državnim funkcionerima (1).

U 2011. godini objavljen je prilog o oduzimanju imovine Draganu Džajiću i saradnicima.

TV Košava, od 2010. TV Happy, isključivo prati aktivnosti državnih funkcionera, nikada ne objavljuje informacije koje nisu zvanično saopštene ili prenete iz drugih medija i ne pokazuje težnju ka istraživačkom novinarstvu (prikazuju samo izveštaje sa zvaničnih događaja). U pojedinim priložima se ne upotrebljava rodno osetljivo izražavanje (ministar Snežana Malović) i upotrebljavaju se epiteti poput „narkobos“.

Primer lošeg izveštavanja: Telemaster, 24.05.2010. (nejasno).

3.5 TV Pink

Tokom 2009. godine, TV Pink najviše pažnje posvećuje predstavljanju Zakona (10 priloga) i oduzimanju imovine Miloradu Ulemeku (8). Slede Branislav Uskoković, Darko Erceg, naslednici pripadnika Zemunskog klana, Sreten Jocić i Stanko Subotić sa po jednim prilogom, „slučaj Miladin Kovačević“ sa dva i jedan prilog o borbi protiv organizovanog kriminala i korupcije u kontekstu Zakona.

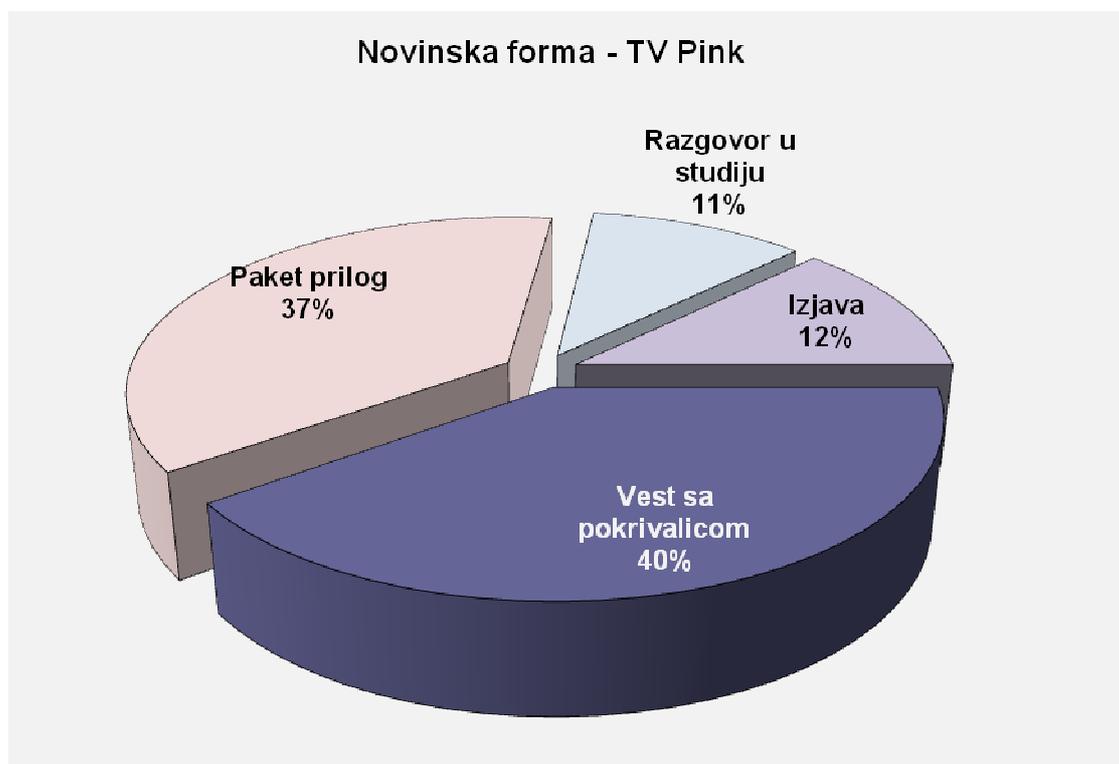
2010. godine, TV Pink najviše informacija objavljuje o tome kako se Zakon sprovodi i na koji način se raspolaže sa zaplenjenom imovinom (20 priloga), kao i o oduzimanju imovine Darku Šariću i povezanim licima (10). Teme priloga su i oduzimanje imovine porodici Karić (2), Miloradu Ulemeku (1), Branislavu Uskokoviću (1), Milanku Šarančiću (2) i osumnjičenima za ratne zločine (2).

U prva tri meseca 2011. TV Pink objavljuje 3 priloga o Zakonu – 2 o oduzimanju imovine Draganu Džajiću i saradnicima i 1 o sprovođenju Zakona.

Novinari TV Pink pretežno u kraćoj formi (26 vesti sa pokrivalicom, 8 izjava) informišu gledaoce o primeni Zakona. Vesti su jednostavne i informativne, najčešće se prenose saopštenja državnih organa, a tek ponegde se novinari Pinka bave otkrivanjem pozadine relevantnih tema. Državni zvaničnici gostovali su najviše u emisiji Dobro jutro, gde su u opuštenijoj atmosferi govorili o primeni Zakona, dok su ostali prilozi emitovani u informativnim emisijama.

Primer dobre prakse:

Nacionalni dnevnik, 17.02.2010. Ksenija Karaičić.

3.6 RTS

Tokom 2009. godine, RTS najviše govori o predstavljanju Zakona (16 priloga), kao i oduzimanju imovine Miloradu Ulemeku (6), naslednicima pripadnika Zemunskog klana (4) i Darku Ercegu (3). Ostale teme su oduzimanje imovine Darku Elezu, Branislavu Uskokoviću, Stanku Subotiću (1), kao i „slučaj Miladina Kovačevića“.

2010. godine, RTS najviše informacija objavljuje o sprovođenju Zakona i načinu raspolaganja zaplenjenom imovinom (33 priloga), kao i o oduzimanju imovine Darku Šariću i saradnicima (13) i osumnjičenima za ratne zločine (posebno pripadnicima Šakala - 6). Teme priloga su i oduzimanje imovine članovima porodice Karić (1), Siniši Puriću (Slap Čačak – 1 prilog), Miloradu Ulemeku (1), Milanku Šarančiću (1), Draganu Ignjatoviću (2), Bobanu Stančiću iz Pirota, nesavesnim građevinskim preduzimačima (1) i drugima.

U 2011, novinari RTS-a objavili su 10 priloga o Zakonu – 3 o efektima sprovođenja, 3 o oduzimanju imovine Draganu Džajiću i njegovim saradnicima i po jedan prilog o oduzimanju imovine Miloradu Ulemeku, Darku Šariću, porodici Karić i vlasniku kompanije Morava travel, Ostoji Tegeltiji.

Novinari RTS-a jasnim rečnikom objašnjavaju gledaocima temu, a posebno objašnjavaju kako se Zakon primenjuje, prikazujući primere iz prakse (npr. dodeljivanje zaplenjenih objekata na korišćenje ustanovama za socijalno staranje). U svakom prilogu se, pored konkretnog slučaja o kojem je reč, ponavlja važnost sprovođenja Zakona i objašnjavaju konkretne odredbe. Novinari u priložima uzimaju izjave i državnih organa i advokata oštećenih.

Emisije u kojima se govorilo o temi su: Dnevnici (1, 2), Jutarnji program i dnevnik, Šta radite bre? i posebna emisija TV Mreža (eksterna produkcija).

Primer dobre prakse: Dnevnik 2, 06.08.2009, Dnevnik 2, 23.04.2009, u oba priloga autor Veljko Medić

